49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2101 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇԱԲԱԹ 19 ԱՊՐԻԼ – 2 ՄԱՅԻՍ 1908 19 ՆԻՍԱՆ 1324 2 ՐԷՊԻԼ ԱԽԷՐ 1326

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grande Rue de la Sublime Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Ալի Մոսթէֆ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱԴԱՒՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزیته در
صاحب امتیازی: اوهانس قرب
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻՒ	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	14 ֆր.

ՏԱՌՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ տեղատի համար տողը 5 ղրուշ
Մեկ տեղատի աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Մարդը նշանաձներուին մէջ

Վոսփորի չոգենաւին մէջ տեսայ զինքը, լուրջ ու ծանրգլուխ տիկին մը, որ չորս անչափահաս զաւակները քովիկը նստեցուցած՝ շարունակ անոնցմով կ'զբաղէր ու չէր թոյլատրեր որ փոքրիկներէն մէկը քիչ մը հեռանայ իր շրջանակէն։ Ամուսինը հակառակ կնոջմէն տասնեակ մը տարիներ աւելի մեծ ըլլալուն՝ ո՛չ այնչափ կը մտածէր տղոց վրայ, ո՛րչափ դեռատի կինը որ մերթ պատշաճութեան սահմաններն ալ անցնելով՝ ծայրայեղութեան կը հասցնէր մայրական սէրն ու ծնողական հոգածութիւնը։ Ամէն անգամ որ չոգենաւը նոր նաւամատոյց մը հանդիպէր, տղաք խուռներամ դէպի պատուհան կը խուժէին և տիկինը անդիմադրելի զգացումէ մը մղուած՝ անմիջապէս կը փութար իր պաշտպանութիւնը տրամադրել անոնց, առանց հայիւր առնելու երկու սպասուհիները, որոնք գիտակ՝ իրենց տիկինին տկարութեանը՝ չորս աչքով կը հսկէին անոր զաւակներուն վրայ։

—Այս ո՞րչափ սիրտ կը հասցնէք, տիկի՛ն, ըսաւ դիմացը նստող տարէց կին մը, քիչ մըն ալ Աստուծոյ ձգեցէք, մի՛ վախնաք՝ բան չըլլար տղոց։ Ձգելու է որ արձակ համարձակ մեծնան անոնք, աղայեն, իմնալով ելլելով պիտի մեծնան։

—Իրաւունք ունիք, պատասխանեց կինը, բայց սիրտս չըլլար, ինծի այնպէս կուգայ որ եթէ ես չհսկեմ, վատագի մը պիտի ենթարկուին։

— Ընդհակառակը, տիկի՛ն, դուք ո՞րչափ հոգածութիւն չտայէք, նոյնքան կը վնասէք անոնց ազատ ինքնազարգացումին, կածուածին չափ անձարակ չեն փոքրիկները, բնազդ, ուշիմութիւն, խելք ունին, կրնան կանխատեսել վտանգը և եթէ այսպէս միշտ հրահանգէք զիրենք, այն ատեն հետզհետէ պիտի կորսնցնեն ինքնապաշտպանութեան ոգին ու տատասում, անկիր արարածներ դառնան։

Խօսակցութիւնը կը շարունակուէր տիկինին և տարէց կնոջ միջև, որ մտերմական կապ մը ունենալու էր անցուցա, սասնկ դիտողութիւն մը ընելու համար։

Անոնց ետեւի նստարաններուն վրայ մենք ալ մէկ քանի բարեկամներով կը ճամբորդէինք. ամէնուն ալ ուշադրութիւնը տիկինին ու իր զաւակներուն վրայ կեդրոնացած էր, երբ ներկայներէն մէկը գլուխը երերցնելով,

—Աղջիկներ իրենց ամուրիութեան շրջանէն դասել չատ սխալ է, ըսաւ, ահագին անչրպետ մը կայ հարսնութեան ու աղջիկնութեան միջև. այս մանկամարդ կինը աղջիկնութենէն կը ճանչնամ ես, կայտառ, չէնչող, եռեւեփող, խօսող, խօսեցնող օրիորդ մըն էր, վերացական և օդային՝ բառին ընդարձակ առումովը. բնաւ մարդէ չէր քաշուեր, կարծիքները, դիտողութիւնները, առարկութի՛ն՝ները, դաղափարները բացէ ի բաց կը խօսէր առանց սեռերի ու կեղծուպատիր ձեւերու, զաւակներու վրայ մանաւանդ՝ բնաւ գաղափար չունէր, ՀՕՀՕՒԻԿ տՒՏՒ ծաղրական մականունը կուտար շատ զաւակ ծնողներուն ու չարունակ բաղմածիններուն վրայ կը խնդար, չեմ գիտեր ո՞ր ընկերաքանչն ապացոյցներ բերելով թէ, մարդ այն ատեն զաւակներով կը բեղմնաւորի, երբ մտքով ամուլ է. և դեռ հազար ու մէկ չլսուած, չդրուած վարդապետութիւններ, զորս կ'ուղղէր զաւակ ունեցող մայրերու հացէին։ Անոր այս արտառոց գաղափարները լսողներ՝ բնականաբար չատ անենպատ կարծիք մը կը կազմէին իր հարսնութեան նկատմամբ ու ոչ ոք կը յօժարէր ամուսնական առաջարկ մը ուղղել անոր։ Օրիորդին սակայն հոգը չէր բնաւ. անիկայ երբեք չէր սրբագրեր իր գաղափարներն ու ապրելակերպը ու կը շարունակէր իր համարձակ ու անկաշկանդ խօսուքտուքները։ Հիմա որ չորս զաւակներու մայր եղած է ու դեռ այնչափ հմայիչ գեղեցկութիւնով մը կը տիրապետէ, կրնաք երեւակայել թէ ասկէ տասը տարի առաջ ո՞րչափ գեղեցիկ էր։ «Ամ կ'ըսէին երիտասարդները, եթէ սա աղջիկը քիչ մըն ալ դրական ըլլար, մեծ պզտիկ մըն ալ դիտաշաճութեան օրէնքը յարգել գիտնար, թանկագին ամուսին մը պիտի ըլլար, բայց...»։ Եւ սակայն չկարծէք որ խօսուած աղջիկ մըն էր, ընդհակառակը այնչափ վեհանձն էր ու խրոխտ որ ամէնէն հռչակուած կնորհներն անգամ խիստ պակասանքով կը տեսակցէին հետը, և չափուած, ձեւուած բանաձևեր միայն կը գործածէին իր ներկայութեանը՝ վատահ ըլլալով որ առաջին անգամ երբ պատշաճութեան սահմանն անցնէին՝ հրապարակով պիտի խայտառակէր զիրենք, ա՛նչափ տէրն էր անձին ու այնչափ գիտէր արժէքը իր գեղեցկութեան ու շնորհներուն։ Երբ ինք սանձարձակ կը խօսէր ամէնուն, ուրիշներ ալ դիտել կուտային թէ հակառակ իր գեղեցկութեան ու զարգացումին, ո՛և է ամուսնական առաջարկ չէր ստացած դեռ. և օրիորդը միևնոյն անկեղծութեամբ կը պատասխաներ թէ ոչ ոք պէտք է մտահոգ ըլլայ իրեն համար և թէ ինք գիտէ ամուսին մը գտնելու եղանակը, երբ որ ժամանակը հասնի։

—Վիպական աղջիկ մըն է եղեր, չըսե՞ս, գուցէ ուենկդիլներէն մէկը, հայ ընտանիքներու մէջ ասանկ աղջիկներու չատ քիչ անգամ կը հանդիպի մարդ կամ բնաւ չհանդիպիր։

—Այո՛, Սալմաթօմրուքի կամ Ալթը Մէրմէրի մէջ դժուար է ասանկ աղջիկներու հանդիպելը, յարեց խօսակիցը, բայց աւելի զարգացած թաղերու մէջ կան աղջիկներ, որ իրենց մանաւոր գաղափարներն ու մտածումները ունին և կ'խուսած ճամբաներէ չեն ուզեր քալել։ Այս տիկինը պարագլուխն էր արտակարգ աղջիկներուն, որուն համար երբ ամէն մարդ կը կարծէր թէ հօրը տունը մնալու դատապարտուած է, օրին մէկը բոլորովին հակառակը հաստատեց և նախանձելի ամուսնութիւն մը կնքեց ինքնատիպ եղանակով։ Ամէն օր կը կրկնէր թէ ինք ո՛չ միայն սրտի, այլ մտքի ամուսնութիւն մը կ'ուզէ կնքել և այս նպատակին հասնելու համար աւելի մը կ'սպասէ։ Տիկինին ամուսինը, որ հիշդ անոր դիմացը նստած է հի՛ա և անսարքեր կերպով չորս կողմը կը նայի, ասկէ տասը տարի առաջ օր մը Անգլիայէն վերադարձաւ, ուր գործով դտնուած էր երկար տարիներ և բաւական հարստութիւն դիզած։ Մեր տեսակէտէն դատելով՝ անգլիական կեանքը չլսուած էր զայն ու պաղդաւակ մարդամեքենայի մը վերածած, որ ո՛չ կը խնդար, ո՛չ կ'զգար, ո՛չ սէր կ'արտայայտէր, ո՛չ ալ կը յուզուէր, տարօրինակ բան մըն էր մէկ խօսքով և սակայն աղջիկ ունեցող ընտանիքներ՝ հարստութեան հոտը առած՝ սկսած էին չուրջը դառնալ։ Ճէնթըլմէնը բնաւ այն տեղուանքը չէր, ո՛չ իսկ կարեւորութիւն կ'ընծայէր այս ձեւով առաջարկուած աղջիկներուն, իր մասնաւոր մտածումները, քմահաճոյքները, ձեւակերպութիւններ ունէր ու ասոնց ամէնքը գոհացնող աղջիկ մը կը փնտռէր։ Օր մը այս օրիորդին հանդիպած էր երեկոյթի մը մէջ ու քառորդի մը չափ տեսակցած էին. աղջիկը ի՞նչ ընթացք բռնած, ի՞նչպէս գրաւած էր այս մարմարէ արձանին սիրտը, յայտնի չեղաւ. շաբաթ մը ետք միայն լսեցինք որ նշանուած էին։ Ամէն մարդ զարմացաւ այս անակնկալին վրայ. երկու նշանածները ո՞րչափ հեռու էին բնաւորութեամբ. աղջիկը կրակի կտոր մը, մինչդեռ երիտասարդը պա՛ղ սառոյցէ դանդուած մը։ Ընդհանուրին կարծիքը այն էր որ անհաւիւ ամուսնութիւն մը պիտի ըլլար ասոնց միաւորութիւնը որ մեծագոհնդ ամուսնալուծումով մը վերջ պիտի գտնար. ո՞րչափ սխա՛լ. ամուսնացան և տարուէ տարի ալ աւելի ամրացաւ սէրը իրենց դուռը Պէսթ Լիսթրալը հաւիւի չէ՞ք առներ, այն զգայուն ու վեհանձն աղջիկը, որ իր անձը զոհեց քրոջը համար և հիմա մինչ իր բարեբարոյութիւնն զրկուած պիտի ուզէր օգտուիլ. Օր. Պէսթ այնչափ մեծ հոգի կը կրէ որ երբ իմանայ թէ իրեն ինձ հետ ամուսնանալուն համար դուռը կը հրաժարիք տիկ. Շամպրիի հետ ամուսնանալէ, ինքն ալ պիտի մերժէ ամուսնանալ ինձ հետ։

Դատաւորը խոր հառաչ մը քաշելով,

— Որոշումս տալէ առաջ գիտէի արդէն որ, ըսաւ, այս ընդդիմութիւններուն պիտի արժանանար ձեր կողմէն, բայց ուրիշ աւելի մեծ պատճառ մը կը մղէ զիս ամուսնանալէ հրաժարելու, տիկ. Շամպրի երեկուընէ ի վեր բոլորովին փոխուած է. հարցաքննիչի սոպարէզս բաւական փորձառութիւն տուած է ինձ մարդոց արտաքին շարժուձեւերէն ու դէմքերէն անոնց ներքինը դուշակելու, այս պատճառով այնպէս կը տեսնեմ որ եթէ ես լռեմ, տիկ. Շամպրի պիտի առաջարկէ մերժումը. Նախապէս Ապրիլի առաջին կիսամսեային որոշած էինք մեր հարսնիքը, երբէ՛ երբ հարսանեկան պատրաստութիւններուն վրայ խօսք բացի, բոլորովին տարօրինակ գտայ ընթացքն ու պատասխանները։

— Ի՞նչ կ'ըսէք, ինձ ըսած էր որ դուք Պէսթ Լիսթրալը հաւիւի չէ՞ք առներ, այն զգայուն ու վեհանձն աղջիկը, որ իր անձը զոհեց քրոջը համար և հիմա մինչ իր բարեբարոյութիւնին զրկուած պիտի ուզէր օգտուիլ. Օր. Պէսթ այնչափ մեծ հոգի կը կրէ որ երբ իմանայ թէ իրեն ինձ հետ ամուսնանալուն համար դուռը կը հրաժարիք տիկ. Շամպրիի հետ ամուսնանալէ, ինքն ալ պիտի մերժէ ամուսնանալ ինձ հետ։

— Զեմ գիտեր, երբէկ բարեկամդ Նօվանթէլը տեսայ քովը. տիկ. Քրօզոնի մահուան պարագաները նկարագրած էր իրեն, որուն ամուսնանալու համար ցոյց տուած անփութութիւնը զդացած յուզումին վերագրեցի. այս առաւ նամակ մը տացայ, որով կը փափաքի որ ձեր հարսնիքը կատարուի հիմա և մեր ամուսնութիւնը աշնան յետաձգուի. այս նամակով կ'ըսէ նաև թէ «մինչև այսուն ժիւլիսի սպանութեան դատը վերջնականապէս կը լուծուի ու մենք հանգիստ սրտով կը միանանք»։ այս վերջին պարբերութենէն յետոյ չկրցի բան մը հասկնալ։

—Շիտակը կարելի չէ չզարմանալ այս դարձուա՛ծներուն վրայ, տիկին Շամպրի անպատճառ օտար ազդեցութեան մը տակ ստիպուած ըլլալու է ասանկ միտքը փոխելու։

— Անչափ տարօրինակ է որ կ'ստիպէ զիս տուած ամուսնական խօսքս ետ առնել, ուրկէ վատահ եմ որ մեծ ցաւ պիտի չզդայ տիկ. Շամպրի. աղէկ որ հարսնիքը կարելի եղածին չափ պիտի փութացնէ ու կը փափաքի որ մեր ելկու հարսնիքներն ալ մէկտեղ կատարուին. հիմա ինչպէս կրնայ՝ առարկութիւններ յարուցանել, ինչ պատճառ կրնայ ունենալ առանկ կարծեփոխութեան մը։

— Զեմ գիտեր, երբէկ բարեկամդ Նօվանթէլը տեսայ քովը. տիկ. Քրօզոնի մահուան պարագաները նկարագրած էր իրեն, որուն ամուսնանալու համար ցոյց տուած անփութութիւնը զդացած յուզումին վերագրեցի. այս առաւ նամակ մը տացայ, որով կը փափաքի որ ձեր հարսնիքը կատարուի հիմա և մեր ամուսնութիւնը աշնան յետաձգուի. այս նամակով կ'ըսէ նաև թէ «մինչև այսուն ժիւլիսի սպանութեան դատը վերջնականապէս կը լուծուի ու մենք հանգիստ սրտով կը միանանք»։ այս վերջին պարբերութենէն յետոյ չկրցի բան մը հասկնալ։

—Շիտակը կարելի չէ չզարմանալ այս դարձուա՛ծներուն վրայ, տիկին Շամպրի անպատճառ օտար ազդեցութեան մը տակ ստիպուած ըլլալու է ասանկ միտքը փոխելու։

— Անչափ տարօրինակ է որ կ'ստիպէ զիս տուած ամուսնական խօսքս ետ առնել, ուրկէ վատահ եմ որ մեծ ցաւ պիտի չզդայ տիկ. Շամպրի. աղէկ որ

մէջ, մինչեւ որ բազմածնութիւնը արհամարհող այն չփացած աղջիկը, չորս զաւակներու մայր եղաւ և հիմա ամբողջ հոգիովը անոնց նուիրուած, ծայրաշեղութեան տարած է հոգածութիւնը։

Գեղանի տիկինը առանց գիտնալու թէ մեր խմբակը իրմով կը զբաղի, զաւակներուն վրայ հսկելու համար ոտքի ելած պահուն պատահմամբ եւին զարձաւ ու իր կենսագրութիւնը պատմողը տեսնելով մեր մէջ, չնորհալի ժպիտով մը բարեւեց զայն։

Այս վերջինը նոյնքան յաջգանքով փոխարինելով տիկնոջ բարեւին,

—Ա՛խ, ըսաւ, պատշաճութիւնը նեբեր և մէկ քանի խօսք ուզղէի սա կնոջ։

—Ի՞նչ պիտի ըսէիր, հարցուցինք։

—Պիտի ըսէի թէ մարդի ամուրեութեան դատապարտուած ըլլալու էք տիկին, չորս զաւակ ծնելու և անոնց վրայ այսչափ գուրգուրալու համար։

Այս առթիւ մեր ուղեկիցներէ իւրաքանչիւրը տարբեր դէպքեր պատմելով սկսան հաստատել թէ, ամուրիութեան կեանքը ո՞րչափ կը տարբերի ամուսնական կեանքէն, և թէ ո՞րչափ անգործնականութիւն է ապագայ ամուսնութեան մասին կանուխէն դատաստաններ ընելը։ Մարդ ո՞րչափ խորամուխ ըլլայ կեանքի գաղտնի խուզերուն, նո՛ր՝նչափ կը փոխէ գաղափարներն ու դատելու եղանակը ու դրականապէս կը համոզուի թէ ո՞րչափ սխալած էր երբեմն մակերեւոյթէն միայն դատելով իրերը։

Ուրիշ ամէն պարագաներէ աւելի, ամուսնութեան մէջ է որ յաճախ սխալ կելլան հաշիւները, որովհետև ամուսնացող մը այլևս իր անձին ու ճակատագրին տէրը չէ որ ուզածին պէս ձեւ տա՛ է. կեանքի ընկեր մը կամ ընկերուհի՛ մը ունի նախ որ մեծապէս կ'ազդէ իր վրան, ետքը կուգան երկու կողմի ազգականները, ասոնցմէ ետք ամէնէն մեծ տեղը կը գրաւեն զաւակները և այս ամէնքը այնչափ կ'այլափոխեն իրերը որ բոլորովին նոր կեանք մը կը սկսի։ Հետեւաբար ամուսնացողները ամէնէն առաջ պէտք է մարդը փնտռեն իրենց նշանածին մէջ. երբ մարդկութիւնը անթերի է, մնացածները ինքնին կը սրբագրուին ու կը բարեփոխուին։

Կարգուիլ ուզող երիտասարդները ձկնորսին ուռկանին առիւեւ խաղացող ձուկերու կը նմանին, որոնք կ'աշխատին ուռկանին մէջ մանել, մինչդեռ ուռկանին մէջ բռնուած միւս խեղճ ձուկերը կ'աշխատին դուրս ելլելու։

×

Կան կիներ՝ որոնց համար արդուզարդը անհրաժեշտ է. և այս կիները կը նմանին այն միսերուն՝ զորս չատկեկ հաճեմելու է, որպէս զի ախորժակ բանան։

այս ցրտութիւնը եղաւ, ես կարգուելիք մարդ չեմ, տղաս, մինչեւ այս տարիքս ամուրի ապրեցայ, ալ ասկէ ետք ի՞նչ համ պիտի առնեմ ամուսնութենէն և մանաւանդ ինչ հաճոյք պիտի զգայ ինձ հետ կարգուողը. դուն չարունակէ Նօվանթէլի խրատներուն հետեւիլ, անիկա չատ խելացի, ուշիմ ու բարի մարդ է. արդէն իրաւագէտի վկայական ունիս. հիմակուհիմա օգնական – հարցաքննիչ նշանակել կուտամ քեզ, ես ալ կ'օգնեմ գործառնութիւններուդ։

—Բայց հօրեղբա՛յր, այսօր բոլորովին փոխուած կը տեսնեմ ձեզ, մինչ ձեր պաշտօնէն հրաժարիլ կ'ուզէք։

—Շիտակը կ'ուզես, այս Օրերայի ոճիրը չատ յոգնեցուց զիս. չէ պատահած ո՛և է գործ մը, որուն մէջ այսչափ սխալ քայլեր առած ըլլամ ու այսչափ խղճահարիմ ես. չատ խարուեցայ, անտէր անմեղ աղջիկ մը անուանարկեցի, ուրախ եմ որ դուն ու Նօվանթէլ սրբագրեցիք այս սխալս. հիմա բուն իսկ ոճրագործը գտնելուն միայն խնդիրը. ինծի անանկ կը թուի որ այս անգամ ալ պարապ տեղը պիտի աշխատիմ, գուցէ դարձեալ խարուիմ. ահաւասիկ ասոնց ամէնքը նկատողութեան առնելով՝ պիտի հրաժարիմ։

—Ես բնաւ համամիտ չեմ ձեր այս ընթացքին, թէ՛ ձեր պաշտօնէն և թէ

այնչափ սիրած նշանածնէդ հրաժարիլը չատ մեծ սխալ մը պիտի ըլլայ. վստահ եմ որ կը սիրէք տիկ. Շամպրին, ո՛չ հօրեղբայր մի՛ հրաժարիք անկէ, ձեռքերնուդ փարելով կը թախանձիմ մի՛ ընէք ադ բանը. տիկ. Շամպրի կ'սպասէ ինձ, արտօնեցէք որ երթամ ձեր այս անտեղի կասկածները հաղորդեմ իրեն ու վստահութիւն ներշնչող պատասխան մը բերեմ ձեզի անկէ։

Կարգօն չկրցաւ խօսքը աւարտել, դուռը բացուեցաւ ու Նօվանթէլ իր սովորական մտերմութեամբ առանց կանխազեկոյցի ներս մտաւ վերջին ծայր խնդում երեսով. նախ հարցաքննիչին ձեռքը սեղմեց, որ խիստ սիրալիր ձեւով մը,

—Երբէկ վիս փնտռեր էք, ըսաւ, կը ցաւիմ որ չկրցայ տունս գտնուիլ. անչուշտ կարեւոր ըսելիքներ ունէիք ինձ։

—Այո՛, պատասխանեց Նօվանթէլ, ձեզի յանձնելիք բաներ ալ ունիմ. ամէնէն անակնկալ դիպուածով մը անծանօթ կնոջ կողմէ Կոլիմինի գրուած նամակը ձեռքս անցուցի, զոր բերի ձեզ։

—Իրա՞ւ կ'ըսէք, վստա՞հ էք։

—Այո՛, բացարձակապէս վստահ եմ. երբէկ Կոլիմինի մտերիմներէն Սիմանքաս անունով մէկու մը հանդիպեցայ, որուն չնորհիւ...։

—Որ զօրավարի դերը տուած է խ-

մէջ Վէրտիի «Օթէլլո»ին երկու արարուածներուն ներկայացման։ Կիւսթաւ թագաւոր Լուսաւոր թագաւորին տուաւ Վասայի պատուանշանին մեծ ասիճանը շղթայով։ Լուսաւոր թագաւոր Կիւսթաւ թագաւորին տուաւ Բաղանեաց պատուանշանին մանեակը։ Ն. Վեհափառութիւն Վիքթորիա պատուանշանին Մեծ Խաչը տուաւ Շուէտի վարչապետ Մ. Լինտմանի, և արտաքին գործոց նախարար Մ. տը Թրոլլի։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ.— Ամերիկայի թէ՛ կրօնական և թէ աշխարհիկ մամուլին մէջ սկսած են խստիւ քննադատուիլ ժողովուրդը եկեղեցի հրաւիրելու համար ընդհանրացած կարգ մը մէթոտները։ Ասկէց քիչ ժամանակ առաջ Նիւ Եորքի մէջ յարանուանական պատուէրի մը իր ժողովարանին ամայութիւնը դիտելէ ձանձրացած, ծանոյց թէ այսուհետեւ պաշտամունքին համար յատկապէս վարձած է կին երգիչ մը, և տակաւին ուրիշ «նորութիւններ» ըրած է։ Յայտնի կիրակին ժողովարանը ասելի ձգելու տեղ չկար։ Աւելի վերջերը, Սթէյթըն կղզիին մէկ պատուէրին, որուն հաւատացեալները հետզհետէ կը պաղէին եկեղեցիէն, փորձեց ժողովրդային վէպ մը կարդալ բեմէն փոխանակ քարոզի, վէպը հանելով ընտանի բարոյական դասերով։ Անցեալ կիրակի օր, Տր. Ուիլեըմ Մինիֆի, որ վերջերս Լոնտոնի մէջ էր և ի սկզբան ծանօթ էր «Աւետարանիչ Մանուկ» անունով, հանճարեղ գաղափարը ունեցաւ բոլորովառ աղեղնաձեւ լոյսերով զարդարելու եկեղեցին դուրսէն։ Ներսն ալ նուագախումբ մը դրած էր, մոգական լապտերներ իր քարոզին դրուագները պատկերացնելու համար, սպիտակ հագուած աղուրիկ աղջիկներ ալ երկու դասերուն մէջ շարուած, և ամէնուն համար ալ պատկերազարդ քարթ-բօսթալներ։ Ասոնցմէ մէն կը ցուցնէր վայրաչափ մը որ չոգեպինդ դուրս կ'ելնէր Նիւ Եորքի մէկ կայարանէն։ Տր. Մինիֆի կը յայտարարէ թէ այս մէթոտը, ո՛րքան որ անաստուածական է, հաւատացեալ կը բերէ իր ժողովարանին մէջ։ Ի՞նչ պիտի ընէ պարապ նստարաններուն առջեւ։ Տր. Մինիֆի Նիւ Եորքի մէջ «քարթ-բօսթալի պատուէրի» կը կոչուի։ «Մեդրամոմի դարը ա՛լ անցած է», կ'ըսէ Տր. Մինիֆի։ «Շատ մը պաշտօնեաներ տակաւին կը յամառին իրենց մեղրամոմէ, այսինքն հին մէթոտներուն վրայ։ Իմ կարծիքս ա՛նչէ թէ արդի եկեղեցին պէտք է եկեղեցական լոյսի մէթոտներ գործածէ։» Աթլանթիք Սիթիի մէջ ալ կը գտնենք Վերապատուելի Սիմի Կուամէնը, Եպիսկոպոսական եկեղեցիէն, որ Ջերմեռանդ պաշտպանն է մարդ եկեղեցի հրաւիրելու դարասկիզբի մէթոտներու։ Այս երանելին ալ իր քա-

---

դուքն ալ Լիսթրալը հաւիւի չէ՞ք առներ, այն զգայուն ու վեհանձն աղջիկը, որ իր անձը զոհեց քրոջը համար և հիմա մինչ իր բարեբարոյութիւնին զրկուած պիտի ուզէր օգտուիլ. Օր. Պէսթ այնչափ մեծ հոգի կը կրէ որ երբ իմանայ թէ իրեն ինձ հետ ամուսնանալուն համար դուռը կը հրաժարիք տիկ. Շամպրիի հետ ամուսնանալէ, ինքն ալ պիտի մերժէ ամուսնանալ ինձ հետ։

Դատաւորը խոր հառաչ մը քաշելով,

— Որոշումս տալէ առաջ գիտէի արդէն որ, ըսաւ, այս ընդդիմութիւններուն պիտի արժանանար ձեր կողմէն, բայց ուրիշ աւելի մեծ պատճառ մը կը մղէ զիս ամուսնանալէ հրաժարելու, տիկ. Շամպրի երեկուընէ ի վեր բոլորովին փոխուած է. հարցաքննիչի սոպարէզս բաւական փորձառութիւն տուած է ինձ մարդոց արտաքին շարժուձեւերէն ու դէմքերէն անոնց ներքինը դուշակելու, այս պատճառով այնպէս կը տեսնեմ որ եթէ ես լռեմ, տիկ. Շամպրի պիտի առաջարկէ մերժումը. Նախապէս Ապրիլի առաջին կիսամսեային որոշած էինք մեր հարսնիքը, երբէ՛ երբ հարսանեկան պատրաստութիւններուն վրայ խօսք բացի, բոլորովին տարօրինակ գտայ ընթացքն ու պատասխանները։

— Ի՞նչ կ'ըսէք, ինձ ըսած էր որ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՕՆԸ)(132)(

Կիրքին Զոհերը

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ժ.

ԳՈՂ ՍԻՐՏԸ ԴՈՂ

Կարթօն տեսնելով որ հօրեղբայրը որոշած է հրաժարիլ ամուսնութենէ,

—Բայց ի՞նչպէս կրնաք տիկ. Շամպրիի տուած խօսքերնիդ ետ առնել, ըսաւ. հրապարակով խօսք տուիք ամուսնանալու, հիմա հանրութիւնը ի՞նչ պիտի ըսէ. տիկ. Շամպրի արտակարգ ձէր կը տածէ ձեզ նկատմամբ, և ամէն առաւելութիւններով օժտուած է ձեր ամուսինը հռչակուելու համար. մեծ վատահութիւն ունի ձեր խօսքին ու հիմա երբ զիսքը մերժէք, անբացատրելի վիշտի ու անուանարկութեան պիտի ենթարկուի. մենց որ կը կարծէ՞ք թէ ձեր երջանկութեան փոխարժէքով գընուած այս ժառանգութիւնը պիտի ընդունիմ ես, Աստուած չընէ, առանկ բան բնաւ չեմ կրնար ընդունիլ. բայց

այս դրութիւնը եղաւ, ես կարգուելիք մարդ չեմ, տղաս, մինչեւ այս տարիքս ամուրի ապրեցայ, ալ ասկէ ետք ի՞նչ համ պիտի առնեմ ամուսնութենէն և մանաւանդ ինչ հաճոյք պիտի զգայ ինձ հետ կարգուողը. դուն չարունակէ Նօվանթէլի խրատներուն հետեւիլ, անիկա չատ խելացի, ուշիմ ու բարի մարդ է. արդէն իրաւագէտի վկայական ունիս. հիմակուհիմա օգնական – հարցաքննիչ նշանակել կուտամ քեզ, ես ալ կ'օգնեմ գործառնութիւններուդ։

—Բայց հօրեղբա՛յր, այսօր բոլորովին փոխուած կը տեսնեմ ձեզ, մինչ ձեր պաշտօնէն հրաժարիլ կ'ուզէք։

—Շիտակը կ'ուզես, այս Օրերայի ոճիրը չատ յոգնեցուց զիս. չէ պատահած ո՛և է գործ մը, որուն մէջ այսչափ սխալ քայլեր առած ըլլամ ու այսչափ խղճահարիմ ես. չատ խարուեցայ, անտէր անմեղ աղջիկ մը անուանարկեցի, ուրախ եմ որ դուն ու Նօվանթէլ սրբագրեցիք այս սխալս. հիմա բուն իսկ ոճրագործը գտնելուն միայն խնդիրը. ինծի անանկ կը թուի որ այս անգամ ալ պարապ տեղը պիտի աշխատիմ, գուցէ դարձեալ խարուիմ. ահաւասիկ ասոնց ամէնքը նկատողութեան առնելով՝ պիտի հրաժարիմ։

—Ես բնաւ համամիտ չեմ ձեր այս ընթացքին, թէ՛ ձեր պաշտօնէն և թէ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԷՏՈՒԱՐՏ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԵՒ ԶԱՐԻՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ. — Էտուարտ թագաւոր և Նիքոլա Զար պիտի տեսակցին։ Թագաւորը որ այս միջոցիս Ալեքսանդրա թագուհիին հետ Սթօքհօլմ կը գտնուի, ասկէց ուղղակի Ռուսիա պիտի ելթայ։ Տեսակցութեան վայրը տակաւին յայտնի չէ, բայց կ'ենթադրուի թէ Էտուարտ թագաւոր Բեղերսպուրգ կամ Զարսքէ-Սէլօ պիտի չերթայ, այլ ռուսական ծովեզերքներուն պրայ տեղ մը պիտի տեսակցի Զարին հետ։ Տեսակցութեան թուականին վրայ ալ ո՛չ անգլիական և ոչ ռուսական շրջանակներէն տեղեկութիւն մը չի հրատարակուիր։ Բեղերսպուրգի անգլիական դեսպան Սրբ Արթուր Նիքոլսըն քանի մը օր առաջ Բեթերսպուրգէն մեկնեցաւ, և հաւանական է որ իր ճամբորդութիւնը կապ ունի յառաջիկայ տեսակցութեան հետ։

ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍԸՐ ԵՒ ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԶԱՏԻԿԸ.— Բ. առաւօտ գերման կայսրը կասթուի գիւղէն զատական թափոր մը հրաւիրեց Աքիլէոն մտնել։ Գիւղացիք կայսերական հրաւէրին պատասխանելով, ներս մտան, և բակին մէջ աղօթքներ ըրին։ Կէս օրի միջոցին Ն. Վեհափառութիւն աւարիական զրահաւոր մը գնաց, ուր ճաշեց։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՇՈՒԷՏԻ ՄԷՋ.— Բ. առաւօտ Էտուարտ թագաւոր և Կիւսթաւ թագաւոր օթօմոպիլով գացին Սթօքհօլմի Բիտտարհօլմ եկեղեցին, ուր Էտուարտ թագաւոր պսակ մը դրաւ հանգուցեալ Օսքար թագաւորին գերեզմանին վրայ։ Նոցին Վեհափառութիւնք քանի մը վայրկեան մինակ մնացին գերեզմանին քով։ Էտուարտ թագաւոր և Ալեքսանդրա թագուհին, Վիքթօրիա իշխանուհիին, Շուէտի գահաժառանգ իշխանին և իշխանուհիին հետ ճաշեցին բրիտանական դեսպանատան մէջ։ Առագնի բազմութիւն մը կը լցնէր փողոցները՝ արքայական այցելուներուն անցիլը դիտելու համար։ Ճաշէն վերջ Էտուարտ թագաւոր այցելեց Նօրտիսքա մուսէոնը, իր տեսակին մէջ մէկ հատիկ հաւաքածոյ մը առարկաներու, որոնք կը պատկերացնեն Սկանտինաւեան ժողովուրդներուն պատմութիւնը։ Կիւսթաւ թագաւոր Էտուարտ թագաւորին մօտ եկաւ մուսէոնին մէջ, և արքայական խումբը թէ՛ առաւէօտէն իշխանին ապարանքին մէջ։ Անգլոյ թագաւորը, թագուհին և Վիքթորիա իշխանուհին, գահաժառանգ իշխանին և իշխանուհիին հիւր եղան իրիկունը ճաշելով անոնց հետ ընտանեբար, որմէ վերջ ներկայ եղան Օբերայի

մէջ Վէրտիի «Օթէլլո»ին երկու արարուածներուն ներկայացման։ Կիւսթաւ թագաւոր Էտուարտ թագաւորին տուաւ Վասայի պատուանշանին մեծ ասիճանը շղթայով։ Էտուարտ թագաւոր Կիւսթաւ թագաւորին տուաւ Բաղանեաց պատուանշանին մանեակը։ Ն. Վեհափառութիւն Վիքթորիա պատուանշանին Մեծ Խաչը տուաւ Շուէտի վարչապետ Մ. Լինտմանի, և արտաքին գործոց նախարար Մ. տը Թրոլլի։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ.— Ամերիկայի թէ՛ կրօնական և թէ աշխարհիկ մամուլին մէջ սկսած են խստիւ քննադատուիլ ժողովուրդը եկեղեցի հրաւիրելու համար ընդհանրացած կարգ մը մէթո

լուները մոռիկ ընել տալու համար, կը յայտարարէ թէ այսուհետեւ հաւատացեալները ազատ են քարոզի միջոցն ծխկալ, իրենց վերարկուները հանելու, ինչպէս որ կ'ուզեն։ Մը. Կուամէն Ա. Վերիկայի ամենաչաւ. քարոզիչներէն մին է, մարդոց հետաքրքրութիւնը չարժելու բացառիկ տաղանդով մը։

ՃԱՐՈՆ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ.—Միքատոն Մագող Արեւու պատուանշանին մեծ աստիճանը տուաւ Վատիկանի արտաքին գործոց նախարար կարտինալ Մերրի տէլ Վալի։ Վիեննայի արքունիքին մօտ ճարտնական դեսպան Պառոն Ուչիտայի պաշտօն յանձնուեցաւ Վիեննայի պապական նունիքատուրեան միջոցաւ այս պատուանշանը ղրկել Վատիկան։ Ռուսեւճարտնական պատերազմէն և Ծ. Արեւելքի մէջ խաղաղութեան վերահաստատութենէն վերջ Պապը մասնաւոր պատուիրակութիւն մը ղրկեց Միքատոյին, և Միքատոն ալ անցեալ տարի Նամակ մը ուղղեց Պապին, որուն յանձնեց զայն Վիեննայի ճարտնական դեսպանը։ Այս առթիւ Պապը Պոռ պատուանշանին մեծ խաչը տուաւ դեսպանին։

ՎԻՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԲՕԼԱ.—Աւստրիական նաւատորմին վերին հրամատար Յիկլէր անցեալ օր Բօրֆուի մէջ Վիլհէլմ կայսրին ունկնդրութեան ընդունուեցաւ, և այս առթիւ ճչդուեցան Ն. Վեհափառութեան աւստրիական զինուորական նաւատորմիղիտ, Բօլա այցելութեան մանրամասնութիւնները։ Որոշուած է որ գերման կայսրը Մայիս 3ին կամ 6ին իր Հոհենձօլլերն դրօսնաւով Բօլայի նաւահանգիստը պիտի հասնի և մէկ օր միայն հոն պիտի մնայ։ Կայսրը միասին աչքէ պիտի անցնէ տասը տարիէ ի վեր Բօլայի շուրջ կառուցուած ամրութիւնները։ Վիեննայէն Բօլա գերման կայսրը ճամբորդութիւնը երկաթուղիով պիտի ընէ։

ՀԻՆԳ ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ՁԵՂՁԻ ՍԱԿ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ.—Դանդաղ քայլերով և վարանոտ շարժումով Պերլինի կայս. Պանքան զեղչի սակի բարձր կէտէն վար կ'իջնէ հետզհետէ։ Բ.. օր զեղչի սակը հարիւրին կէս իջեցուց, այսինքն 50%ն։ Լոնտոնի և Բարիզի մէջ հարիւրին 3 է, և Վիեննայի մէջ 4½։ Այս թուանշանները ցոյց կուտան ա՛յն տարբերութիւնը, որ կը գտնուի Գերմանիոյ դրամագլխի հրապարակին և ուրիշ երկիրներու գործառնութեանց միջեւ։ Անգլիոյ մէջ սակէց առաջ տեսնուած նեղութիւնը մասամբ հեռեւանքն էր Ամերիկայի սեղանաւորական տագնապին։ և երբ եւրոպական ծնեռութեան վրայ այդ տագնապին ազդեցութեան մասնոգութիւնները նուազեցան, Անգլիոյ մէջ ամէն կողմէ պահանջուեցաւ զեղչի սակը իր կանոնաւոր ասիճանին իջեցնելու։ Լոնտոնի մէջ այդ սակը ոստուսվ Յունուարի առաջին երեք շաբաթներուն 7էն 4ի և Մարտին ալ հարիւրին 3ի իջաւ։ Ֆրանսայի Պանքան, որ տարուն սկիզբը հարիւրին 4 սակ մը ունէր, Յունուարին մէջ երկու անգամով 3% ասիճանին իջաւ։ Աւստրոմաճառ Պանքան նոյն միջոցին ինքն ալ որոշեց հարիւրին 6էն 5ի իջեցնել զեղչի սակը, Փետր.ին ալ 4½։ Ընդհակառակն Գերմանիոյ մէջ կանոնաւոր համեմատութեանց յետադարձը դանդաղօրէն միայն տեղի ունեցաւ, և թէ՛ Պետական Պանքային և թէ մասնաւոր պանքաներուն մէջ տեսնուած անձկութիւնը կը ցուցնէ թէ անոնց գործառնութիւնները բացառիկ կարգադրութիւններու պէտք ունին։ Պերլինի Պետական Պանքային նախագահը Մարտին, երբ սակը 6էն 5½ի իջաւ, յայտարարեց թէ ճարտարարուեստական և առեւտրական գործունէութեան մէջ գերմանք իրենց ոգեւորութիւնը չափաւորած ըլլալով, սակին ալ չափաւորութիւնը կ'արդարանայ, բայց թէ չափաւորութիւնը հարիւրին կէս համեմատութեամբ միայն պէտք է ըլլայ, որովհետև Պետական Պանքան տակաւին մեծ յանձնառութիւններ ունի, և Գերմանիոյ մէջ ալ վարկի ահագին պէտք մը կայ։ Եւ երբ այսօր հարիւրին կէս մըն ալ կը չափաւորուի սակը Պերլինի մէջ, Պանքային նախագահը նոյնիմաստ յայտարարութիւններ կ'ընէ և զեղչի սակին չափաւորութիւնը ա՛յքան միայն կ'արդարացնէ։ Գերմանիոյ մէջ ճարտարարուեստական գործունէութիւնը վերապահումը կամ զգուշաւորութիւնը դիւրութիւն կ'ընծայէ դրամագլխին հաւաքման, և դրամական պէտքը դանդաղօրէն կը նուազի, բայց սեղանաւորական կեդրոնին մէջ, որ Պետական Պանքան է, տակաւին հին յանձնառութիւնները կարգաւորուած չեն, և ա՛յս է պատճառը որ Պանքան նախազգոյշ կը գտնուի զեղչի սակի քաղաքականութեան մէջ։ Նոյն իսկ գերմանական փոխառութեանց հրապարակ հանումը Պետական Պանքային համար պատճառութիւն մը չեղաւ սակը իջեցնելու, սա՛ իմաստուն գաղափարով որ արուեստական կարգադրութիւն մը պիտի ըլլար այդպիսի նուազումի մը։ Պետական Պանքային մեծ մասնաւորումը տարուն սկիզբէն ի վեր կը հաշուի 210 միլիոն մարք աւելցած է, և համալրումարը հիմա 967 միլիոն մարք է։ Տարուն սկիզբէն ի վեր Պանքային առեւտրական թուղթերն ալ 383 միլիոն մարք պակսած են, և հիմա Պանքայէն 915 միլիոն մարքի թուղթ ունի։ Անցեալ տարուան այս յոլանին վիճակին հետ բաղդատմամբ, կը տեսնուի թէ Պանքային ոսկիի մթերքը 25 միլիոն մարք աւելի է, առեւտրական մթերքն ալ 62 միլիոն մարք պակաս։

ՔՐՈՆԻԿ

ՅՈՒՆԱՑ Ա. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ ժամը 8ին մօտ՝ Յունաց Տ. Եօաքիմ Ս. Պատրիարքը փոխադարձ շնորհաւորական այցելութեան եկաւ Պատրիարքարան, իր հետ ունենալով Գոնեայի մետրոպոլիտ Տ. Աթանասիոս, Քիոսի մետրոպոլիտ Տ. Բոնոթանթինոս, և Սթրումիցայի մետրոպոլիտ Տ. Դրիզորիոս եպիսկոպոսները և Յունաց Պատրիարքարանի Թողովի անդամներէն Էնօթիատի և Գարաքէնտորիս պէյերը։ Պատրիարքարանի գործակատար Անտոնաքի Իքիսաի էֆ. և առաջին քարտուղար Բանաեսթի էֆ. Նիքօլօքուլոս։

Ն. Սրբազնութիւնը Պատրիարքարանի դուռնէն դիմաւորեցին Տ. Տ. Եզնիկ, Գնել, Աղան, Եղբաս, Շաւարշ, Ղևոնդ և Փառէն Վանները, և առաջնորդեցին դահլիճ։ Սանդուխին գլուխէն Տ. Օրմանեան Ս. Պատրիարքը՝ շրջապատուած Տ. Տ. Զաւէն ու Գէորգ վրդ. ներէն, Յարութիւն Ասլանեան, Մկրտիչ Ասասեան էֆ.ներէն, և Պատրիարքարանի պաշտօնէութենէն, դիմաւորեց Տ. Եօաքիմ Ս. Պատրիարքը, և երկու հոգւոր պետերը երկիցս ողջագուրուեցան սիրալիր կերպով։ Յետոյ երկու Ս. Պատրիարքները իրենց հետեւորդներով առաջնորդուեցան դահլիճ։ Պատշաճ մեծարանքներ ու պատուախրութիւններ եղան Տ. Եօաքիմ Ս. Պատրիարքին, որ կէս ժամու չափ սիրալիր տեսակցութենէ մը ետք հրաժեշտ առաւ Ս. Պատրիարքէն, և կերկին նոյն հետեւորդներով առաջնորդուեցաւ Մայր եկեղեցի, որուն զանգակները կը հնչէին այդ պահուն, և ուր երգեցիկ մասուկներ ծանրագին չապիններով զգեստաւորուած, և եռաձայնապետութեամբ Մէհտէրեան էֆ ի շարականներու երգեցողութեամբ Յունաց Ս. Պատրիարքը առաջնորդեցին դէպի Ս. Սեղան։ Տ. Եօաքիմ Ս. Պատրիարքը հոն պահ մը ինքնամիտ աղօթեց, և համբուրելէ յետոյ Ս. Սեղանը, դարձաւ եկեղեցիին մէջ հաւաքուած ամէնազգի խուռն բազմութեան և յունարէն լեզուով խօսեցաւ հետեւեալ համառօտ քարոզը.—

«Սիրելի՛ք,

Այսպէս յայտնի է որ Քրիստոս եկաւ աշխարհ, և իր կեանքը լրացնելէ, խաչուելէ, մեռնելէ ետք կրկին յարութիւն առաւ մեռելներուն մէջէն։ Ասիկա ապահովաբար ամէնէն մեծ ու կարեւոր եղելութիւնն է մեզ՝ Քրիստոնեաներուս համար։ Ահա՝ ասոր համար է որ մեր երկու Քոյր՝ Յոյն և Հայ Եկեղեցիները սկիզբէն ի վեր ունեցած են փոխադարձաբար սիրալիր յարաբերութիւններ, և այդ յարաբերութիւնները անվթար պահելու համար է որ մեր երկու Եկեղեցիներուն Հոգեւոր Պետերը միշտ առիթ չեն փախցներ մէկզմէկու յիշեցնելու իրենց այս պարտաւորութիւնը, և կ'այցելեն իրարու այդ եկեղեցական համաձայնութիւնը հաստատ խարխսի մը վրայ ամուր պահելու համար։ Քրիստոս, մեր երկնաւոր Տէրն ալ արդէն ատանկ եղբայրաբար ապրելու պատուէր տուած է, և իր յարութեամբը մեզի չա՛տ լաւ հասկցուցած ու սորվեցուցած ի հոգեւորս Քրիստոսի յարութիւնը ամէնէն մեծ եղելութիւնն է Քրիստոնեաներուն համար։ ա՛յնպէս որ չկայ մեր եկեղեցական տարեգրութիւններուն ու սրբազան մատեաններու մէջ անկէ աւելի կարեւոր եղելութիւն մը։ Պէտք է սակայն խրատիւնք Քրիստոսի յարութենէն, պէ՛տք է մեզի համար մէկ մէկ կարեւոր դասեր առնենք։ Եւ ասիկա ալ անշուշտ ուրիշ բան ըսել չէ, եթէ ոչ սա՝ թէ՝ պէտք է մենք ալ Անոր այս անցաւոր աշխարհին մէջ հետեւած ճամբան բռնենք, անդենականը մոռանալու համար։ Մենք ալ Քրիստոսի նման յարութիւն պիտի առնենք։ Եւ սակայն մերինը երկու տեսակ է։ յարութիւն կենաց և յարութիւն Դատաստանաց։ Ջանանք որ մեր մոռանալ յարութիւն կենացը, մեր բարի գործերով և Քրիստոս պատուիրած առաքինութիւնները ընելով։»

Ն. Սրբազնութեան այս հոգեւոր խօսքերը թարգմանեց Դոնիայի մետրոպոլիտ Տ. Աթանասիոս։

Ազգ. Պատրիարքարանի գործակատար Արիս էֆ. հայերէնի թարգմանեց Տ. Եօաքիմ Ս. Պատրիարքին այն խօսքերը, որոնցմով ներկայացուց բարեմաղթութիւնները ըլլաս մեր Օգոստափառ Վեհապետին համար, Որուն հարգանքամ Հովանիին տակ, ըսաւ, մենք Քրիստոնեաներս միշտ վայելած ենք ու կը վայելենք մեծամեծ շնորհներ։ Այս խօսքերը վերջացան բարձրագոչ «ամէն»ներով։ Յետոյ Տ. Եօաքիմ Ս. Պատրիարքը կրկին նոյն հանդիսաւորութեամբ մեկնեցաւ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ, ինչպէս կանխաւ ծանուցած էինք, այս իրիկուն Պատրիարքարանէն պիտի երթայ Դուսգարուի Դուրսի Ս. Յարութիւն եկեղեցին, և տեղւոյն վարժարանները այցելելէ ետք պիտի նախագահէ եկեղեցական արարողութիւններուն և վաղը առտու հանդիսաւորապէս պիտի պատարագէ, ուրկէ ետք մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի տեղւոյն եկեղեցիին ու դպրոցներուն հիմնադիր բարեյիշատակ Պէզճեան Գաղէզ Ամիրայի հոգւոյն համար։

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐՈՒ Ազգապետ Վսեմ. Յակոբ էֆ. Պոյաճեան երէկ Ազգ. Պատրիարքարան երթալով տեսակցեցաւ Ս. Պատրիարքին հետ և միանգամայն շնորհաւորեց Ս. Զատկի տօնը։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ քահանաներէն Տ. Աբրահամ հոր տխուր մահուամբը միակ ծերունի քահանայի մը վրայ կը ծանրանայ Ս. Մատիանոս եկեղեցւոյ արարողութիւնները ու ժողովուրդը հովանաւորելու պարտականութիւնը։ Խասգիւղի մէջ բաւական ստուար թիւով Հայ բնակչութիւն մը կայ և ասոնց հոգեւոր գործերը նկատելով որ բնական բերմամբ բարձի թողի կը մնան, թաղեցիներու խնդրանքին վրայ Թաղ. Խորհուրդը մտադրած է նոր քահանայ մը ձեռնադրել տալ իրենց եկեղեցիին համար։ Եւ սակայն քահանան ձեռնադրելէ առաջ անհրաժեշտ նկատելով անոր ապրուստը ապահովելու հոգը, Թաղ. Խորհուրդը հիմակուընէ կը մտածէ անանկ մէկը ընտրել որ դպրոցին մէջ ալ պաշտօն վարելու կարող ըլլայ, և ապրուստին մէկ մասը ուսուցչութենէն հայթայթելով, քահանայական իրաւունքներով ալ կարող ըլլայ ընտանիքը ապրեցնելու։

Ասիկա ամէնէն դրական միջոցն է, որուն հետեւած են յաճախ մեր եկեղեցւոյ վարչութիւնները, քանի որ դպրոցը եկեղեցիին մասը կը կազմէ մեր մէջ։ Պէշիկթաշի Թաղ. Խորհուրդը վերջերս այս դրութեամբ ձեռնադրել տուաւ Տ. Զարմայր քահանան որ թէ՛ ուսուցչութիւն կ'ընէ թաղին վարժարանին մէջ և թէ քահանայագործութիւն։ Եկեղեցական կանոններու հմուտ, բարի վարքի ու բարքի տէր ուսուցիչ մը կրնայ ընտրել այս պաշտօնը և նիւթապէս ալ ապահովուած նկատել իր ապագան, քանի որ հանգ. Տ. Աբրահամ քհ.ի ծուխերն ալ տրամադրելի կը մնան և բնականաբար նորընծային պիտի յանձնուին։

Քալայոյս ենք որ Խասգիւղի թաղեցիները մեքենաբար աղօթք կարդացող, կարդացածին իմաստը չհասկցող անանկացած արհեստաւոր մը, լուսաբար մը, ժամկոչ մը և կամ դիւրամատչելի պայմաններ առաջարկող ո և է անձ մը չձեռնադրելու չափ խոհականութիւն կ'ունենան, ինչ որ կ'սպասուի իրենց եկեղեցասիրական ու կրթասիրական ոգիէն։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ազգայիններէն Ժօզէֆ էֆ. Տալեան որ ծանօթ է իբր ճարտար ոսկեզօծիչ և «լաքիսթ», ինքնաբերաբար առանց փոխարինութեան գեղեցկօրէն ներկած է Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ երկու դռները։ Կը շնորհաւորենք զինքը իր այս օրինակելի ընթացքին համար։

ՕՐ. ԵՒՍՏՈՒԹԻՆ ՇԵՐԻՆԵԱՆ Գասրմ-Փաշայի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյն դ. գրապետի ծանրագին ոսկեհնչուն բանուած շապիկ մը նուիրած է իր հանգուցեալ մօր Տիկին Աղաւնի Շերիմեանի յիշատակին համար։

ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ գեղեցկագոյնը գարունն է։ Գարունի գիրքերուն մէջ ամէնէն սիրունն ալ ԱԼՓԱՍԼԱՆի «Այգեկութ»ն է, ընտանի ոճով, համով ու հոտով թրթռուն, զուարթ, սրամիտ և սրտագրաւ ոտանաւորներու հաւաքածոն, որուն մէջ ժողովրդական մեկ անման բանաստեղծին, Ազնաւ. Փանոսեանի գեղեցիկ գրչին արտադրութիւնները, 73 կտոր 3200 տող, աւխրժելի փունջ մը կազմած են, փունջ մը գրական չչթող ծաղիկներու զոր կարդալէ, վայելելէ ընթերցողները չեն յագենար։ 5 զրչ. արժող անուշիկ գիրք մը, զոր չի կարդացողը ունենալու չէ 5... փարայի խելք։

ՌԻԹԼԻՈՍ ԷՖ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆի մասուան տարելիցին առթիւ վաղը Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցիին մէջ Պատարագ պիտի մատուցանէ Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Դպրաց Դասը վաղը Ս. Պատարագը եռաձայն պիտի երգէ Զիլինկիրեան էֆ.ի առաջնորդութեամբ։

ԱԶԳ.— Վաղը, Նոր-Կիրակի, 20 Ապրիլ, Դեր. Տ. Գէորգ Արքեպիսկոպոս Երէցեան հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել ի հանգիստ հոգւոյ Գրիգոր էֆ. և Տիկին Աննիկ Էսաեանի և Էսաեան գերդաստանի բոլոր ննջեցելոց։ Սկզբնաւորութիւն ժամերգութեան ժամը 12 (Ը. Թ.), Ս. Պատարագի 2։

Ի դիմաց Խնամակալութեան

Ատենադպիր Վ. Ատենապետի

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Ղալաթիա, 18 Ապրիլ 1908

* * * Յառաջիկայ Նոր կիրակի, 20 Ապրիլ, թարիս քարոզիչ Դեր. Տ. Վահան Ծ. վրդ. Յակոբեան հանդերձեալ է Ս. Պատարագ և հոգեհանգստեան պաշտօն մատուցանել Ս. եկեղեցւոյս մէջ, ի հանգիստ հոգւոյ բարեյիշատակ Ազն. Յարութիւն էֆէնտի Քնաճեանի, ըստ փափաքանաց նորա հարազատաց։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Կէտկի-Փաշայի

Ատենադպիր Վ. Ատենապետի

ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԷՅԼԷՐԵԱՆ ԱՒԵՏԻՍ ՊԱԼՃԵԱՆ

* * * Յառաջիկայ Նոր կիրակի, 20 Ապրիլ, թարիս քարոզիչ Դեր. Տ. Զաւէն Ծ. վրդ. Տէր Եղիսեան հանդերձեալ է Ս. Պատարագ և հոգեհանգստեան Պաշտօն մատուցանել Ս. եկեղեցւոյս մէջ, ի հանգիստ հոգւոյ Բարեյիշատակ Ազն. Սարգիս էֆ. Ղուկասեանի, ըստ փափաքանաց իւր պարագայից։

Թաղական Խորհուրդ

Մաբրիգիւղի

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՆՈՐ ՅԱՐԿԵՐՈՒՆ ԲՈՅՈՒՄԸ

Հոգաբարձութիւնս պատիւ ունի ծանուցանելու թէ՝ Հիւանդանոցիս Ուսեմեան և Կիւլպէնկեան Նորաշէն յարկաբաժիններու բացման հանդէսը տեղի պիտի ունենայ ընդ նախագահութեամբ Ամենս. Սրբազան Պատրիարք Հօր, վաղը կիրակի, Ապրիլ 20, ժամը 8ին (Ը. Թ.)։

Ուստի կը խնդրենք որ բարեհաճիք ներկայ գտնուիլ սոյն հանդէսին։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան

Վ. Ատենադպիր Ատենապետ

Տ. ԿԻՒՐՄԻՇԵԼԷՐՅԱՆ Յ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ

Յ. Գ.—Սիրքէճիէն կառախումբը կը մեկնի (Ը. Ե.) ժամը 1.31, 2.16, 2.44։

Ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան Հոգաբարձութիւնս պատիւ ունի ծանուցանելու թէ՝ վաղը կիրակի հաստատութեան Ս. Փ. եկեղեցւոյն մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն և պատարագ պիտի մատուցուի ի ձեռն Տ. Գրիգորիս Արքեպս. Յովհաննէսեանի ի հանգիստ հոգւոյ եկեղեցւոյս վերաշինող Ազն. Թահթապրունեան եղբարց հարազատին ողբացեալ Դիոգինէս էֆ ի և համայն ննջեցելոց Թահթապրունեան գերդաստանին և յարեւշատութիւն կենդանեաց։

ՆՈՒԱԳԱՇԱՆԴԷՍԻՆ "ՔԼՈՒՆ,,

Հիւանդանոցի նուագահանդէսին ֆլուն պիտի կազմեն էքսէրճեան երկու քոյրերը, Օր. Հրաչուհի և Արտեմիս, անդրանիկը 14, երկրորդը 12 տարեկան միայն։ Երկու պարկեշտասուն աղջիկներ, որոնց վրայ արդէն իսկ կը փայլի տրուեւտին շնորհքը։ Դեռատի արուեստագիտուհիները պատահաբար չէ որ ընտրած են այս ասպարէզը, արուեստին հուրը, երաժշտութեան մուսան զիրենք մղած է դէպի բարձրութիւնը գեղարուեստին՝ ուր ճշմարտապէս առաջնակարգ տեղ մը գրաւելու կոչուած են, ինչպէս կը վկայէ իրենց մեծ վարպետը Մ. Հէկէ, ինչպէս նաեւ ուրիշ մեծ վարպետներ՝ որոնք արիթը ունեցած են զիրենք ունկնդրելու։ Ինչպէս յայտնի է, ասկէ երկու տարի առաջ Մանզուսմի մէկ կոչին վրայ բարեսիրտ անձնաւորութիւն մը, իր ներկայութենը նուազել տուած էր գեղուարին երաժշտական կատներ և հիսաքանչ մեալով անմիջապէս յանձնած էր զանոնք ծանօթ դաշնակահար Մ. Հէկէի խնամքներուն իր անձնականէն վճարելով երկուքին ալ մէկ տարուան թոշակը։ Մ. Հէկէ որ աւելորդ է ըսել թէ ամբողջութեամբը արուեստին նուիրուած մարդ մըն է, և Պոլսոյ բոլոր երաժիշտներուն գլուխը կը կանգնի, մասնաւորապէս երկու դեռատի օրիորդներուն անյաջողութիւնը, երկրորդ տարին ի՛նք անձնուիրաբար զոհելով իր թանկագին ժամերը շաբաթական է դասերը, աշակերտուհիներուն յառաջդիմութեան համեմատութեամբ ինք ալ համակրանքը աւելցնելով անոնց վրայ։ Զինք ուզեր վիրաւորել երկու անմեղներուն արժանապատուութիւնը, և սակայն տխուր է խոստովանիլ, որ ամէն գեղարուեստի սիրահարներուն պէս, ինքնաբերաբար քոյրերն ալ բարեկեցիկ ու ճոխ ընտանիքի մը չեն պատկանիր։ Ընտանիքը հարուստ է միաքով ու ճաշակով, մայրը և մօրաքոյրը դաշն սկի դասատուներ են, և օրիորդներուն ամբողջ ընտանեկան ծախսը կը հոգայ իրենց որբևայրի մայրը, մէկ կողմէ ընտանիքներուն մէջ դաս տալով ու միւս կողմէ ալ զաւակներուն վրայ հսկելով։ Յատկանշական պարագայ մըն է որ այս երկու տարուան տևողութեան մէջ քնաւ բացակայած չեն օրիորդները դասարանէն, և ձմրան ամէնէն խստաշունչ օրերուն մէջ իսկ ձիւնին ու բուքին իրենց մօր առաջնորդութեամբ փութացած են եէնի գաբուէն Բերա, Մ. Հէկէի բնակարանը։

Ասպարէզը բազմազանջ է, երթեւեկութեան ծախսերը, վայրուշ հագուելու պայմանները, միւս մաքուր երևնալու անհրաժեշտութիւնը անողոք է և դրամ կը պահանջէ։ Ամէնէն աւելի միտքը յոգնեցնող դասերու հետեւէլ ետք ապրուստի վրայ մտածել ինչ դառն ու դժուար պարագայ մըն է դեռատի արուեստագէտներուն համար։ Դեռ իրենց պաշարը կատարելապէս ամբարելու համար երկու տարի դասաւանդութեան պէտք ունին և մինչև որ բարերարի մը առատաձեռնութիւնը չապահովեն շատ դժուարութիւններու պիտի բաղխին։ Գործէն հասկցողներ, արուեստին նրբութիւնները գնահատողներ կը հաստատեն թէ ճլմարիտ տաղանդներ են երկու քոյրերը որոնց եթէ դիւրութիւն ընծայուի կրնան արուեստին ծայրագոյն սահմաններուն հասնիլ։ Եւ երբ գեղարուեստին սէրը կը ծաւալի հետզհետէ մեր զարգացած դասակարգին մէջ, յուսալի է որ անոր երկու մշակողներուն զարգացումին սատարող մէկը պիտի գտնուի անշուշտ։ Հիւանդանոցի նուագահանդէսին օրը երկու քոյրերը չորս ձեռքով գոց պիտի նուագեն երկու գաշնակի վրայ ամէնէն խրթին ու բաղմապահանջ կտորներ, և հասարակութիւնը ցոյց պիտի տայ թէ որչափ գիտէ գնահատել իր ծոցին մէջ բուսնող արուեստագէտները։

ՆՈՐՕՐԻՆԱԿ ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔ ՄԸ

Խոստովանութեան նորօրինակ կերպի մը ենթակայ եղած ըլլալով, կը փութամ Խմբագրութեանդ միջոցաւ հարցնել խոստովանահօրս թէ՝ մեր եկեղեցին և նոյն իսկ բարեկրթութիւնը կը ներեն գայթակղալի այդ արարքին։

Երկու բառով ձեզի ալ պատմեմ եղածը։

Ս. Զատկի առթիւ, իբրև Հայ եկեղեցւոյ զաւակ, խոստովանելու համար դիմեցի տեղւոյս Ս. Եկեղեցին։ Երկու քահանայ միայն ներկայ էին հոն. մէկը զբաղած Ս. Սեղանը յարդարելու, միւսը վերը՝ ժամարար քահանաներու նստարանակը։ Բնականաբար այս վերջինը պիտի ըլլար իմ խոստովանահայրս, քանի որ գործ մը չունէր միւսին պէս։ Ժամկոչին միջոցաւ փափաքս հաղորդեցի իրեն։ Ինքնաւ ալ ազնուաբերեցը, փոխանակ եկեղեցի իջնելու, գնաց իր մօտ կանչեց և հրամայեց որ աթոռի մը վրայ նստիմ։ Նստայ։ Ինքն ալ ֆանելա չապիկ և տաբատ միայն հագած՝ ճեկլիժէ վիճակով մը փութաց նստիլ դիմացս և ըսկսաւ «Մեղայ» արտասանել, մինչ ձեռքերովը... տաբատին կոճակները կոճկելու զբաղած էր։ Այնքերս, որոնք... բաց էին, տեսան թէ՝ նախ քահանայ մը չէ դէմս գտնուողը, և յետոյ՝ երբե՛ք խոստովանահայր մը. ինչ, միայն պատկառելի մօրուք մը կը բաւէ՞ կ'ըսէք ոնէ է մէկը քահանայ նկատելու... խնդիրը այդ չէ, այլ թէ՝ ես գայթակղած էի, և, չեմ գիտեր թէ այդ միջոցին մեղքերս ինչ եղան, թեթեւցան թէ ծանրացան։

Եկեղեցւոյ Ս. Խորհուրդներէն մէկուն հետ այսպէս վերաբերուող քահանայէ մը, անյուսալի չէ որ վաղն ալ չելլէ ժամերգութեան ձեռնարկել... Ֆանելա ու տաբատ հագած։

Կը հարցնեմ ուրեմն.—կը վայլէ՞ր։

ՅԱԿՈԲ ՍԻՒՐԻՀԱՍԱՐԼԱՆԱՆ

Մաբրիգիւղ, 14 ապրիլ 1908

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

«ՁԻԹԵՆԵԱՅ ԼԵՌՆԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԴՈՂԳՈԹԱ»

Կէտկի փաշայի «Երաժշտական ընկերութիւն»ը (Choral Union) Զատկի Գ. օրը տուաւ գեղարուեստական հաճելի և հոգեցունց վայելք մը, որուն առթած քաղցր ու չլինիլ ազդեցութիւնը երկար ատեն պիտի մնայ 400ի մօտ երկսեռ ներկաներու սրտերուն և հոգիներուն մէջ։

Նոյն օր, կէս օրէ 3 ժամ ետքը, Երաժշտական Ընկերութեան 30 երկսեռ անդամները (18 էգ և 12ը արու) առաջնորդութեամբ Պայպլի Հաւուսի գանձապետի օգնական Մր. Գաբրիէլի և ընկերակցութեամբ երգեհոնի, զոր կը նուագէր Կէտկի փաշայի ամերիկեան վարժարանի ուսուցչուհիներէն Մրս Հիգոգ, Պայպլի Հաւուսի մատուռին մէջ, քառաձայն երգեցին հոյակաւոր երգահան Տր. Ճ. Հ. Մանարրի գլուխգործոցներէն մէկը—(Յիսուս) «Զիթենեաց Լեռնէն մինչև Գողգոթա»։ Ընդունդհատ 1½ մամ տեւեց, Ամբողջ երգեցողութեան գլխաւոր մասերն էին. 1. (Յիսուս) Երուսաղէմ տանող ճամբուն վրայ։ 2. Երուսաղէմի առվն։ 3. Տաճարին մէջ։ 4. Զիթենեաց Լեռը։ 5. Նոր Պատուիրան մը (Մէկզմէկ սիրեցէք, ինչպէս որ ես ձեզ սիրեցի)։ 6. Գեթսեմանիի պարտէզը։ 7. Մատնուած։ 8, Պիղատոսի առվն։ 9. Դէպի Գողգոթա։ 10. Գողգոթա։

Մենեջէրները երգեցին, պարիթոնը՝ ամերիկեան դեսպանատան պաշտօնեաներէն Մր. Ֆասուլ և Տիար Տ. Ս. Մարտիկեան։ Թէնօրը՝ Մր. Գարսըն և Տիար Յ. Գ. Կարմիրեան։ Ալթօն՝ Մրս Հիգոգ։ Ամբողջ երգեցողութիւնը խիստ յաջող անցաւ։ Երգեցողութիւնը, որ սկսաւ Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեանի աղօթքով, վերջացաւ Բրոֆ. Ց. Հ, Ճէճիզեանի աղօթքով։

Ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան, Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան, Բրոֆ. Ց. Հ. Ճէճիզեան, Վեր. Կ. Ներկարարեան, Վեր. Ս. Ց. Զորիկեան, Պատ. Կ. Ց. Քեռբոքեան, Պատ. Գ. Ղ. Գուլտաճեան, Տր. Ճ. Ք. Կրին, Տ. Ճ. Ֆ. Հէրիք, Տր. Ց. Ս. Պարսըմ, Տր. Պոյէն, Մր. Ռ. Ռ. Բիթ, Մր. Հ. Մ. Ալէն, Տր. Բօսթ և Պէպէքի անգլ. գաղութէն կարեւոր անձնաւորութիւններ։

Պնակին հասոյթը եղաւ 5 ոսկի։

*** Այս երաժշտական Ընկերութիւնը, որ վերջերս կազմուեցաւ, ունի 40ի մօտ անդամներ (Հայ, Յոյն և ամէն Գչ. օր երգի վարժութիւն կ'ունենայ։

Կարգադիր ժամանակումը կը կազմեն. Մր. Գարսըն՝ առաջնորդ, Մրս Հիգոգ՝ երգեհոնահար, Տիար Ց. Գ. Կարմիրեան՝ ատենադպիր-գանձապետ, Տիար Տ. Ս. Մարտիկեան և Օր. Է. Ց. Գրիգորեան։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՀԱՅ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ԲԵՄ

Վաղը պիտի քարոզեն.—

Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ ժամը 3ին Բրոֆ. Ց. Հ. Ճէճիզեան։

*** Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամը 4ին Պատ. Խ. Գրուղեան։

*** Պայպլի Հաւուսի մատուռին մէջ ժամը 3.30ին պիտի քարոզէ Տր. Հարլէն Պիչ, Բրօթէսօր Աստուածաբանական ճիւղի Եէյլի Համալսարանին, որ լրջան մը կը կատարէ, այցելած ըլլալով Ճաբոն, Զինաստան և Հնդկաստան։ Քարոզը թուրքերէնի պիտի թարգմանէ Վեր. Ց. Գ. Գրիգորեան։

*** Խասգիւղի մատուռին մէջ ժամը 7.30ին Վեր. Ս. Ց. Զորիկեան։

Լանկայի եկեղեցին Հաղորդութեան Ս. Խորհուրդ պիտի կատարէ վաղը, ժամը 8ին, Պայպլի Հաւուսի մատուռին մէջ։ Սեղանին պիտի սպասաւորեն Տր. Հ. Ս. Պարսըմ և Մր. Զ. Բիկլ։

Երիս. Բրիստ. Ընկերակցութեան աղօթաժողով.—

Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամը 7.30ին։

ԱՂՕՔԱՐԿՈՒ ՏՂՈՅ ԵՒ ԴՊՐՈՅԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՍԸ

Ծաղիկ տղոց և դպրոցականներու հանդէսին 45րդ թիւը հրապարակ ելաւ հետեւեալ ճոխ բովանդակութեամբ և պատկերազարդ.—

1. Ցիշատակներ (դատաստան) ԻՇԽԱՆ ՄԻՐԶԱ ՐԻԶԱ ԽԱՆ։— 2. Մելիցեկ (պատկերով) ՄԵՐՈՒԿ ՀԱՆԻՆ.— 3. Ապրիլ՝ ՄԵԼՔՈՆ ԱՍԱՏՈՒՐ.— 4. Ովկիանոսին մէջ կորուած՝ (պզտիկ թատերախաղ) ԹՐԻՍԹԱՆ ՊԷՐՆԱՌ։— 5. Ցաղը եւ ողորմի քուփը՝ ԲՐԻՍԹՕՅ ՅՕՆ ՇՄԻԹ։— 6. Կապիկը եւ կատուները՝ (անգլիական առակ) ՏԻԳՐԱՆ ՍԻՒՄԷԵԱՆ։— 7. Ածխավաճառները՝ ԱՏՕԼՅԱ ՔԱՐԲԱՍՕՆ։— 8. Կեցցի՝ ջուրը՝

"ԼՈՅՍ„Ի 17ՐԴ ԹԻՒԸ

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.

1. ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ.—Ցիշատակներ խմբագրական կեանքէ.
2. «ԹԷՐԱՅԱԿԱՆ ՏԵՍԱՐԱՆ».—Նկար Ժ. Պօնտուի.
3. Ռ. ՍԵՒԱԿ.—Երգ Երգոց.
4. «ՔՆԹԵՐՑՈՒՄԸ».—Նկար Միլեէ.
5. ԵԴՈՒԱՐԴ ԳՕԼԱՆՃԵԱՆ. Պետրոս Դուրեան.
6. «ԳԱՐՈՒՆ».—Գեղարուեստական նկար.
7. ՎԱՀԱՆ ԻՍՊԻՐԵԱՆ.—Գլխուղ վերեւ.
8. ՀԻՆՐԻԳ ՍԻՆԳԻՒԼԻՋ.—Միխաս (Վիպակ).
9. «ՍԻՐԻԼԼԱ».—Նկար Տօմհնհիմնոյի.
10. ՄԷՐՍԷՏԷՍ.—Ոսսանիկ Տէր Մարգարեանցի ծառան (Չորս պատկերներ).
11. «ԱՐՇԱԼՈՅՍ».—Նկար Կիսօ Բենեի.
12. ՆՇԱՆ ՇԻՐՎԱՆԵԱՆ.—Իմ Ողիսականս.

«Լոյս»ի այս թիւը կը պարունակէ մասնաւորաբար կենսագրութիւնն ու երկու լուսանկարները Վանքի Նշանաւոր բաղդախնդիր Ոսսանիկ Տէր Մարգարեանցի, որ ասկէ քառորդ դար առաջ մէկ միլիոն ֆրանքէ աւելի գումար մը շորթած էր Բարիզի գոհարավաճառներէն։ Նաև լուսանկարները Ոսսանիկի ծառային՝ Նշան Շիրվանեանի, և Օրիորդ Աննա աը Թոմազայի, Բօրթուկալցի ազնուական աղջիկ մը որ 20 միլիոն ֆրանքի օժիտ մը ունէր, և զոր առեւանգած էր Ոսսանիկ Տէր Մարգարեանց։

32 ԷՋ

9 ՊԱՏԿԵՐ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

1 Մայիս 1908

Ֆրանսական 3%	96.55
Օսմանեան Միացեալ բաց.	—.—
» » գոց.	94.70
Երկաթուղի	179 25
Պանք Օթթօման	724.—
Պալիա Քարա Այտըն	436.—
Թրանսվաալ	42.50
Ռիօ Թինթօ	1557.—

«ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ»

Հանրագիտակ զուարթասէրներու յատուկ շաբաթաթերթին այս շաբաթուան թիւը հրապարակ եւած է հեւանեալ խնամուած ու այլազան բովանդակութիւնով.

Զատկական Քրոնիկ.— Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ։ Գիլուս եկածներէն (Զազա).— Ե. ԱԼՓԻԱՐ. Գիւղերը (Դնալը).— Ե. ԹՕԼԱՑԵԱՆ։ Առ խաղն.— Ա.Ղ.ՈՆԻՍ։ Անցած գարձածը (Լիլիան օպենհէյիմ | դիտուած զաւեշտական).— ԼԻԼԱ։ Սը-լոքաուսներ՝ գեղեցմանաքարերու շուրջը.— ԱՆՄԵՌՈՒԿ Վ. ԳԸՐԲԷՃԵԱՆ։ Կանացի քմահաճոյք (Լանքեզի).— Վ. ՍՎԱՃԵԱՆ։ Շաբաթական խիստ զուարթ լուրեր՝ խմբագրական տրամիտ ծանօթութիւններով։ Սրամիտ զրօսանք.— Ա. Զ.։

Գաւառաց համար տարեկան 54, վեցամսեայ 27, Արտասահման՝ 14 ֆր. տարեկան կանխիկ։ Հասցէ՝ Պապ Ալի ճատտէսի թիւ 52։

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՄԱՀ

ԹՈՐՈՍ Էֆ. ԱՃՎԱԶԵԱՆԻ

Ցուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը կիրակի Ապրիլ 20, ժամը 7½ին (Ը. Թ.) Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի տեւոյն Ազգ. գերեզմանատունը ամփոփուելու համար դամբարանին մէջ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

(Ապրիլ 17 Հինգշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին ձերմակ	օքան	50—51
Երկրորդ »	»	48—
Ցածն	»	46—
Ջավասրլը	»	44—45
Կարմիր առաջին		55—56
Կարմիր միջին	»	52—54
Կարմիր խառն	»	51—

Այսօր 5 վագոն Անատոլուի ցորեն մտանեց։

ԱԼԻՒՐ		Ղրշ.
Տեղական գլխամ Ա. տարի		97—
» » Բ.	»	95—

ԹՈՒԹ

Օքան 21½ փարա

ԳԱՐԻ

Ինանուր	ժիլէն	16—17½
Բումէլի և Մէրսին	»	14—16

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆ

Շերջականերու համար հոս շոգենաւ յանձնելի 38½—39

Ցեղական սպառման համար 39—39½

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի ճումա կիւնիւ Սէլամլըգ բէմը պիտի Համիտիյէ ճամիի չէրիֆիներէ իսբա պուլրուլմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Սանիէի ատիճան արուեցաւ Ներքսարի երեւելիներէն Հաճի Ապտիւրրահման էֆ.ի և Կայս. Անձնական Գանձուն մատակարարներէն Ասմէտ Խուլուսի պէյի։ Սալիսէ Կայս. Անձնական Գանձուն մատակարարներէն Քիրեաքօ էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Կիւմիւշխանէի կառավարիչի օգնական անուանուեցաւ Քէօբրիւլիի գայմագամ օգնական Անասթաս էֆ.։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Գ. զօրաբանակին սպայակոյտին դեր-գլնդապետ Ասմէտ պէյի։ Երրորդ Օսմանիէ առաջնակարգ վաճառական Ներսէսի Պոտաղրուլու էֆ.ի։ Չորրորդ Օսմանէ՝ թաղապետական Ե. ու Է. չրջանակներուն մանկաբարձ Զորֆոս էֆ.ի։

*** Լիագաթի արծաթ չգտրամ՝ Պետական Խորհուրդի Ա. կարգի օգնականներէն Նաքիզ պէյի։

*** Աղտաբարի չգտրամ՝ Գարթալ բնակող պարտիզպան Միքայէլի։

ՄԷՔԼԷՄՈՒՐԿ-ՇԵՐԼԻՅԻ Քարլ դուբը երկ գերման դեսպանին հետ ներկայ գտնուեցաւ Սէլամլըքի արքողութեանց։

ՊԱՎԵՐԻՈՅ Ժորժ իշխանը երէկ Հիտայէթ չոգեմակոյկով Վոսֆորի մէջ պտոյտ մը կատարեց և այցելեց Թարապիոյ գերման դեսպանատունը։ Այսօր Ժորժ իշխան և Մէքլէմպուրկ-Շթրէլիցի դուքսը մասնաւոր կառախումբով պտոյտ մը պիտի կատարեն մինչեւ Իսկիշէհիր։

ԿՈՅՐԵՐՈՒ ՎԵՐԺԱՐԱՆ ՄԸ պիտի հաստատուի համազգային անկեանոցին պարտէզին մէջ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպանատան խորհրդական Մր. Պարքէյ, որ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Բրոնորի մահուան հետեւանքով գործակատարի պաշտօն կը կատարէ, իր կառավարութեան որոշմամբ նոյն դեսպանատան գործերը պիտի վարէ՝ իբրեւ երկրորդ կարգի դեսպան։ Մր. Պարքէյ, առջի օր Բ. Դուռը երթալով արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի յանձնեց պատճէնը արքայական այն գրին որ կը ծանուցանէ թէ Մր. Պարքէյ դեսպանատան գործերը պիտի վարէ երկրորդ կարգի դեսպանի տիտղոսով։

ԱՂԻ ՀԱՍՈՅԹՐ.—Լա Թիւրքի կ'ըսէ թէ Թուրքիոյ մէջ հարստութեան ամէնէն կարեւոր աղբիւրներէն մէկը աղի արտադրութիւնն է որուն նմանը ո'չ մէկ դրացի երկրի մէջ կը տեսնուի։ Ծովի աղը մենաքանակ կը հանուի ափրիկեան Տրիպոլսոյ ծովեղերքէն, Կարմիր ծովէն, Փոքր Ասիոյ և Սուրիոյ լիճերէն։ Աղը ամէնէն աւելի կը ծախսուի Իզմիրի, Էնկիւրիի, Հալէպի, Պէրութի, Սըվազի, Գոնիայի, Էրզրումի և Պաղտատի նահանգներուն մէջ։ Թուրքիոյ աղի արտադրութիւնը՝ եւեթ չանքերուն շնորհիւ, ամէն տարի կ'աւելնայ։ Եթէ նկատի առնուի թէ սպառման վայրերն ալ կ'աւելնան ամէն օր, այն ատեն տարակոյս չկայ թէ այժմու գինը աւելի պիտի իյնայ։ Ասոսպանիի աշկերտ Սոֆիքլիի կողմէ։ Ոճրագործը թէեւ փախաւ, սակայն ձերբակալուելով խոստովանեցաւ իր ոճիրը։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Սիրքէճիի առջեւ խարսխած առեւտրական չոգենաւի մը նաւազներէն Եանի՝ առջի օր Դալաթիա Շէֆթալի փողոցին հանրատուներէն մէկը գնաց, ուր գողցուց իր քսակը, որ 8 օսմ., մէկուկէս անգլ. ոսկի և երկու կէճիա կը պարունակէր։

ԽԵՂԴՈՒԱՆ.— Պետական Խորհրդոյ գլխաւոր օգնական Բէմալէտտին պէյի 14 տարեկան զաւակը Սրիֆ պէյ, առջի իրիկուն Բումէլի Հիսար, պանքայի հաշուակալ Թէվֆիք պէյի տան պարտէզին մէջ ծաղիկ ըրցնելու զբաղած ատեն, արկածով հորին մէջ ինկաւ և խեղդուեցաւ։

ԽԱԲԷՈՒԹԻՒՆ.— Ապակեղէնի վաճառական Թալէաս, որ Պրուսայի մէջ քանի մը վաճառականներէ ու խանութպաններէ 2000 ոսկիի չափ դրամ շորթելով Բարիզ փախած էր, հոն ալ խաբեբայութիւն մը գործեր է։ Բարիզի մէջ աշխատող Պրուսացի խեղճ Հրեայ մը, Թալէտոն տեսնելով մեծապէս կ'ուրախանայ։ Այդ Հրեան երկուքուկէս ոսկի պիտի ղրկէր Պրուսա գտնուող իր մօրը, Թալէաս այդ գումարը կ'առնէ անոր ձեռքէն, ըսելով որ իր վաճառատան միջոցաւ պիտի ղրկէ և փոխարէն «չէք» մը կուտայ։ Մայրը երբ այդ «չէք»ին փոխարժէքը Պրուսայի մէջ գանձել ի'ուզէ, իրողութիւնը կ'իմանայ. ուստի իրար անցած կը դիմէ Թալէտոյի կնոջը, որ իր գոհարեղէններն մէկ քանին ծախելով աղքատ կնոջ դրամը կուտայ։ Մանրերկաթի վաճառական Ավրամ Էլմաս, որ 1000 ոսկիէ աւելի երաշխաւոր եղած էր Թալէտոյի, Պրուսայէն փախչիլ ուզէր է, սակայն ոստիկանութիւնը իմանալով զայն ձերբակալեր է։

ԶԻՆԷԲՃԻ ՓՈՂՈՑԻ ՀՐԴԵՀԻՆ ՆԸԿատմամբ Նորագոյն քննութեանց նայելով, կրակը սկսած էր պարապ տան վերի յարկի եաւի կողմէն։ Այդ տաւնը, որ 20 օր առաջ պարպուած էր, 900 ֆրանսական ոսկիի ապահովագրուած էր, բոցերը յանկարծ տարածուեցան և եաւի կողմը գտնուած Մատամ Հարրիէի տան միջին յարկի պատուհաններն ալ բռնկեցան։ Ասոր կարասիները ապահովագրուած էին, սակայն տան վարձակալներէն ոմանք թատրոն գացած ըլլալով բացակայ էին և սենեակներու դուռներն ալ գոց, որով անոնց կարասիները կարելի չեղաւ ազատել։ Իգտամ կ'ըսէ թէ հրդեհը դիտմամբ ձգուած ըլլալը հաստատուած ըլլալով, ոստիկանութիւնը հեղինակները կը փնտռէ։ Անձնօրէն մարդ մը Մատամ Հարրիէի տունէն արծաթ դգալ, պատառաքաղ և այլն պարունակող փոքր կողով մը շորթած երբ կ'երթար, պահապանը տեսնելով, ոստիկանութեան իմաց տուաւ։ Մարդը սակայն կողովը թողելով փախաւ։

ԱՆՁՆԱՄՊԱՆ.— Մէսաժբրիի ընկերութեան Սեհեկալ չոգենաւէն, որ նախընթաց օր Պոլիս եկաւ, Նաբոլի ժամանելէն առաջ, Բարդօտանցիոյի բացերը, ինքզինքը ծովը նետեր է ուղեւոր մը, որ Թումանիոյ Խորհրդարանին անդամ Մ. Ժան Բատվիին էր։ Մովը ալեկոծ ըլլալուն հակառակ, նաւազները ամէն ջանք ըրեր են զայն ազատելու, բայց չեն յաջողեր։ Այդ անձը իր հանդգնութիւնը դարմանելու համար Բարիզ գացած էր և Պուքրէշ կը վերադառնար։

ՊԱՐՍԻՑ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍը

Վաղը կէս օրէ ետք ժամը 2ին (Ը. Թ.) տեղի պիտի ունենայ Պարսից դեսպանատան մէջ տարեկան նուագահանդէսը ի նպաստ Պարսից հիւանդանոցին և վարժարանին, հովանաւորութեամբ Պարսից դեսպան իշխան Միրզա Ռիզա Խանի։ Կարգադիր Մատանխոմբ մը կազմուած է, որուն պատուակալ նախագահն է Առողջապահական Ժողովոյ անդամ Դամբզ պէյ և Գանձապահ՝ Վինոբ Պանքի Տնօրէն Մ. Կէլտն։ Անդամներուն մէջ կը գտնուին Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Պարսից դեսպանատան Ա. Թարգման Յովհաննէս Խան, Յարութիւն էֆ. Ասլանեան, Արշակ էֆ. Գարակէօզեան, Լեւոն էֆ. Սէրվիչէն, Տոքթ. Սամուէլ Խան, Հրանտ Խան Շամանեան և ուրիշ երեւելի անձնաւորութիւններ։

Անա յայտագիրը

ՄԱՍՆ Ա.

1. Մէրսիրիէ՝ Ա.) Սօմէյլ տ'Անճեան (Պէրսէօզ) Ջուրթակի վրայ, Մ. Սվէրտլօֆի կողմէ, Բ.) Ռօմանս սան բառօլ, Դ.) Մանսօլինադա՝ Օրքէսդր ա Քօրտ։

2. Ճիօրտանի՝ Քառօ միօ պէն, Սքուայր՝ Թարանթէլ՝ Թաչուրթակի վրայ՝ Մ. Սթանոյի կողմէ։

3. Կունօ՝ Ֆաուսդ-Էն տէ Պիժու, պիտի Երգուի Օր. Լիւլիէի կողմէ։

4. Շօբէն՝ Երկու բոլոնիական երգ, դաշնակի վրայ, Մ. Հէկէյի կողմէ։

ՄԱՍՆ Բ.

1. Սէնս-Սանս՝ Էր Սիներ։ Բօքէր՝ Մազուրքա, Թաչուրթակի վրայ՝ Մ. Սթանոյի կողմէ։

2. Ա.) Մէյերպէր՝ լ'Ադրիքեն եռ տիւ սօմէյլ։ Բ.) Պօէլման՝ Մա պիհենսեմէ, Մէլօտի, պիտի երգուի Օր. Լիւպէնի կողմէ։

3. Շօբէն՝ Ա.) Բրեիլիս, Բ.) Պալլաս դաշնակի վրայ՝ Մ. Հէկէյի կողմէ։

4. Մէրսրնիէ՝ Ա.) Կալոդ անէմրիս», Բ.) Օպաս, Գ.) Ալեկրօ Մարսիալ, օրքէսդրը ա քօրտ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԵՌԵՐՍԳՈՒՐԿ 30 Ապրիլ.— Զարին և Էտուարտ թագաւորին տեսակցութիւնը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ շաբթու։ Պալթիկի մէկ կղզին մէջ։

ՆԻՒ ԵՕՐՔ.— Մր. Բուզվէլդ նոր յայտագիր մը կը պատրաստէ, պնդելով որ պէտք է չորս նոր զրահաւոր շինել, զի շատ հաւանական է որ պատերազմ ծագի Չինաս և Ճապոնի միջև։

ՊԵՐԼԻՆ.— Արտաքին գործոց Նախարար Մ. Շէօն Վիեննա մեկնեցաւ, Վիլհէլմ կայսր հետ միեւնոյն ժամանակ հոն գտնուելու համար։

ՀՌՈՄ.— Թերթերը կ'ըսեն թէ Մ. Ճիոլիտիի և իշխան Պիւլովի տեսակցութիւնը շորս ժամ տեւեց, թէև Մ. Ճիոլիտի կը յայտարարէ թէ այս տեսակցութիւնը քաղաքական հանգամանք չունեցաւ։

ԹՕՔԻՕ.— Մացուշիմա դպրոց յածանաւը ընկղմեցաւ։ Ոմանք կ'ըսեն թէ վերջին պատերազմէն մնացած ականի մը զարնուելով ընկղմեցաւ։ Բայց վառօդի մթերանոցին մէջ պատահած պայթման մը հետեւանքով տեղի ունեցած է արկածը։ Զոհերուն մէջ են Մարէշալ Իշխան Օեամարի և Արտաքին գործոց դեր-նախարար պարոն Զինտաի զաւակները։ Նաւազներէն 200 հոգի խեղդուեր են։

ԲԱՐԻԶ.— Ալժէէն կը հեռագրեն թէ Մարիդանիայի ֆրանսական պահակազօրքերէն 30 հոգի սպանուեր են բնիկներու կողմէ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Սիմլայէն կը հեռագրուի թէ կը վախցուի որ Մահմանները ծանր խնդիր մը յարուցանեն։ Հնդկաստանի փոխարքայ Լորտ Մինթօ հարկ եղած միջոցները ձեռք առեր է ո' և է պատահականութեան առջև։

ԳԱԲԱՆԱ.— Օգերը ցրտեցին, եանա ձիւնով ծածկուեցաւ, նոր խառնարանը կը շարունակէ սև ծուխ, մոխիր և քար արձակել։ Մերթ ընդ մերթ պայթման ձայներ կը լսուին. Շրջակայ գիւղերու ժողովուրդը սարսափի մատնուած է։ Տաք մոխիրէն վնասուեցան արտերը։ Երկրաշարժի զօրաւոր ցնցումներ տեղի ունեցան։ Մինչեւ մէջ, խառնարանէն արձակուած հրաչէկ նիւթերու հետեւանքով, չատ զօրաւոր պայթումներ պատահեցան։

ԳԱԹԱՆԱ.— Երկրաշարժի մէկ քանի ցնցումներ պատահեցան այսօր, որոնք չատ զօրաւոր էին։ Պոռթկումները, սակայն, չատ տկար են և լաւան յարաբար կը վազէ։ Իրկուան ժամը 5,40ին չատ մեծ քանակութեամբ սև ծուխ դուրս պոռթկաց երկարատև սարսափելի օրոտումներով։

ԼՈՆՏՈՆ.— Հեղեղումներ ամբողջ երկրին մէջ, մանաւանդ վերին Թէմզիի մէջ։ Դիւղերու բնակիչները խոյս կուտան իրենց տուներէն, մակոյներով։

ՌԷՎԷԼ.— Շուէտական նաւաքաժինը իր մէջ ունենալով կիւսթաւ թագաւորը, Կարցլոս իշխանն ու կինը, այսօր կէս օրէ վերջ հոս ժամանեց։ Ուրիշ ռուս յածանաւեր ընդ առաջ գացած էին։ Մեծ դուքս Միխայէլ Ալեքսանդրովիչ զիրենք ընդունեց և անմիջապէս ճամբայ ելան դէպ ի Զարսքոյէ Սէլօ։

ԲԵՌԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Շուէտի թագաւորը հոս ժամանեց, Կիրակի օր ներկայ ըլլալու համար իր որդւոյն Կիւսթաւ իշխանին ամուսնութեան, մեծ դքսուհի Մառիա Բալլոմպիայի հետ։

ԳՕՐՅՈՒ.— Երկրիս թագաւոր այսօր ճաշեց տաւարիական նաւաքաժինին ծովակալի մարտանաւին մէջ, և բաժակ պարպեց Ֆրանց Եոզէֆ կայսր կենաց, անոր յոբելեանը յիշելով։

ԲԱՐԻԶ.— Այսօր տեղի ունեցած հաշուեյարդարութիւնը գրեթէ անյմար անցաւ։ Կարգադրուելիք գործերը անչնչան էին, և դրամագլուխը առատ էր, 2½—3% տոկոսով։ Ֆրանսական Ռանտը փոփոխութիւն չկրեց։ Օտար թուղթերը չատ հանդարտ էին, բացի ռուսական թուղթերէն որոնք չատ ամուր մնացին, 5%ը փակուեցաւ 98,80ի, Օսմ. թուղթերուն վրայ գործառնութիւն չեղաւ թէև, բայց ամուր մնացին։ Ռիօ Թինթօ ինկաւ, պղինձի գնոյն 58.2 իյնալուն վրայ։ Պալիա Քարա Այտըն 6 ֆր. կորսնցնելով ինկաւ 439ի։ Կապրին գինը չբարձրացաւ։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ գործ չեղաւ օտար թուղթերուն վրայ, Ամերիկեան թուղթերն աղէկ բռնուեցան ի Նիւ Եորք, բայց յետոյ թեթև անկում մը տեղի ունեցաւ։ Հարաւ. Ափրիկեան հանքային թուղթերը ակար են։

— Ֆիհնեսրլ Նիւզի կը հեռագրուի թէ հակառակ Բէնսիլվանիա երկաթուղիին ընկերութեան թուղթերուն հրապարակ հանման, Նիւ Եորքէն ոսկիի արտածումը կը շարունակէ, որովհետեւ պէտք եղածէն աւելի կայ։ Նիւ Եորքի Սակարանը չատ ամուր է։

— Իօշէդի հիմնած Քէյսի Մինիէ դրամատունը իր հաշուեկշիռը ներկայացնելով դատարան, խնդրեց որ սընանկ հռչակուի։

ԳՈՐԾԻ ՄԱՐԴ ՄԸ

Երրորդական անձ մը կայ տրամադրելի որ կրնայ տան ծառայութիւն, դռնապանութիւն և այս կարգի ուրիշ գործեր ընել հանստ վարձքով մը։

Դիմել Ֆէրիտիյէ, Վալիէ Զէյմէսի փողոց, Թիւ 22, Անդիկ հանրմի բնակարանը։

ԻԼԱՆ

Իմանէթը ճէլիլէ ագամբլա Տէրսաատէթ վէ վիլայաթը Շահանէ կէօմրիւ-քէլերինէ իսթիմալ օլունմագ իւզրէ սէնէի հալիյէ տէֆաթիր վէ թէզաքիրինին թայ ու իմալ իւճրէթի մուգատէմա իլան օլունտուղը իւզրէ մէվգրի միւնագասայա վազ օլունարագ թալիպնէր իհալէի էվվէլիյէսի իսբա գբլընմըշ վէ սոն թարիխը իլանտան պիլ իթիպար 48 սաաթ միւրուրինէ պիտայէթէն 100տէ 5 թէնզիլ գապուլ իլէ միւնագասայա հէվալ իտիլիպ, հատտը նիսապլանա կէօրիւլմիկի հալատ իհալէի գաթիյէսինին իճրասը մուգաբիլէ պուլունմուշ օլմաղլա, քէյֆիյէթ ալէգասարանքն մալիւմի օլմագ վէ միւնագասայա կիրիշմէք իւզրէ ձէմիյէթը Բուսումիյէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլերի իլան օլունուր։ 2—2

17 Նիսան 1324

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

18/1 Մայիս 1908

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲԻՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Ց.Ո.	103.17
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	103.15
Երէկուան էն բարձր գինը	»	103 81½
» էն վար գինը	»	103.15

ՐՈՒՄԷԼԻՔ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր.	178 25
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	178 25
Երէկուան էն բարձր գինը	»	178 50
» էն վար գինը	»	178.—

Մէսիլիի Պանք		5.—
Սէլանիկի »	ֆր.	122 —
Բարաուս Բրէվիլէժիէ	ֆր.	30 —
» Օրթինէ	»	24 —
Շերքէթը Խայրիէ	Օ. Ո.	43.—
Շերքէթը Խայրիէի Համիթիէ	Օ.Ո.	3.80
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	7 90
Ժիւրասանա Թրամվայ	»	3 65
Թրամվայ պարտատուղթ	ֆր.	480 —
Նէֆիճ Բէօճա Թրամվ. բաժնեթ.	Լ.Օ.	2.
Տէրքոյ Յուրի ընկ.	»	313 50
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա.Ո.	15 82½
Իզմիրի քարտէզ	»	586 —
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ. Ո.	4.10
Բարտէզ Կ. Գալաթա	ֆր.	434.—
Թրանսվալ		41 50
Զարթիրդ		17.—

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	ֆր.	242.—
Գանք Նատ. Կրէտ.	»	411.—
» » » Նոր Ս.Ո.		4.—
Լաւրիոն	ֆր.	55.

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ էն	Ղշ. ֆր.
Ֆրանսական ոսկի	87.16
Անգլիական ոսկի	109.35
Բօլ	92 20
Մէճիտիյէ արծաթ	108.05
» գառորդ	108.10
» մանրուք	105.10
Մէթալիք	101.20
Պէշլիք	103.20
Ռուպլի Թղթադրամ	8.70
Քրիմիք	50.—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԴԻՐ

Լոնտոնի վրայ էֆ	Ղշ.	110.17½
Բարիզի » »	ֆր.	22.75
Վիէննայի » »	քուրոն	21.77
Գէնէվի » »	ֆրանք	18 50

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

30 Ապրիլ 1908

Ֆրանսական Ռանթ 3%		96 45
Օսմ. միաց. գանս. 4%	բաց.	94.77
» » »	գոց.	94.77
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր.	179.75
Բէժիի պարտատուղթ	»	426.—
Օսմանեան մաքս	»	—.—
Օսմանեան Պանք	»	725.—
Քրէտի Լիոնէ	»	1160.—
Բարիզի Պանք	»	1400.—
Իտալական Ռանթ 4%	»	104.—
Ռուսական » 5% 1906		98.82
Սպանիական. արտ. փոխ. 4%		93.45
Պալիա Քարա Այտըն	ֆր.	440.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

30 Ապրիլ 1908

Անգլիական Ռանթ		86.43
Օսմ. Միաց. Գանս.	բաց	94.—
» » »	գոց.	94.—

ԿԱՎՈՇԻՆ ՇԱՒԱԹԸ

ՏՈՒՆ, ԱՆՈՒՇ ՏՈՒՆ...

ԿԵՐԱԿՈՐԻՆ ԺԱՄԸ

(ՏԵՍԻԼ)

Մնդիկեանները այն հազուադիւտ հայու ընտանիքներէն են, որոնք ճաշի համար որոշ ժամ մը ունին— ժամը ճիշդ երկուքին կը ճաշեն միշտ— Պ. Մնդիկեան որ առտուընէ ի վեր դուրս էր ելած՝ դեռ հիմա տուն կու գայ սեղան նստելու համար— Եօթը վայրկեան ուշացած է։

ՏԻԿԻՆԸ, առանց ձգելու որ պատճառը հասկցնէ.— Երբ դուռը զարկեր, կարծեցի որ տոքտորը եկած էր։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ, մտատանջութիւնով.— Բժիշկի՞ն կը սպասէիր։ Հիւանդ չըլլա՞ս։

ՏԻԿԻՆԸ.—Զարմանալու ի՞նչ կայ։ Աշխարհիս էն զօրաւոր առողջութիւնն անգամ չի կրնար դիմադրել ասանկ անորոշ ժամերու մէջ ճաշելու։ Մէյ մը երկուքին կուտենք, մէյ մը՝ երկու քառասուն անցած... և ստամոքսը ի՞նչ կ'ըլլայ, խերը կ'անիծուի՝ անշուշտ։ Մարդ հարկա՞ւ հիւանդ կ'ըլլայ, երբ շարունակ իր էրկանը սպասած միջոցին կը խորհի գողալով թէ՝ արդեօք կա՞ռք մը վրայէն անցաւ, արդեօք չոգեկառքին տա՞կը մնաց, արդեօք ծո՞վը ինկաւ...»

(Մնդիկեան որ փոթորիկին մօտենալը կը զգայ, ձայն չի հաներ։)

ՏԻԿԻՆԸ, հեգնելով.— Մեծապատիւ է՛ր, գոնէ հաճեցէք պատասխանել հարցումիս և անպատասխան ձգելու չափ անքաղաքավար մի՛ ըլլաք։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.— Հարցո՛ւր։

ՏԻԿԻՆԸ.— Պիտի ուզէի հասկնալ թէ՝ ասկէ վերջը արդեօք ամէն օր այս ժամուն տուն գալու միտք ունիս։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ, կաւելի եղծին չափ անուշ.— Հոգի՛ս մի՛ չափազանցեր այսչափ, աշխարհը իրար անցընելու պէտք չկայ, որովհետեւ կեանքիս մէջ անգամ մը եօթը վայրկեան ուշացայ։ Մի՛ստ կարեւոր գործ մը ունէի որուն մասին չեմ կրնար խօսիլ։

ՏԻԿԻՆԸ.— Աբիկա կ'ապացուցանէ որ քանի մը օրէն՝ դարձեալ խիստ կարեւոր գործի մը համար՝ պիտի ելլա չաքաթ մը տունդ չպիտի գաս։ Նախ այսպէս եօթը վայրկեան ուշանալով կը սկսին և յետոյ ամբողջ տարիներ ուշ կը մնան։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.— Ասանկ բան երբէ՛ք չէ տեսնուած։

ՏԻԿԻՆԸ.—Ի՞նչպէս երբէք չէ տեսնուած... Բայց դեռ երէկ դուն իսկ չէ՞ր պատմողը թէ՝ ամերիկացի նաւատի մը առուն տունէն մեկներ է՝ իրիկուան վերադառնալ խոստանալով և մինչեւ այսօր տակաւին մէջտեղ չէ ելեր։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Այդ ըսածս ինքս՝ուն տարուան պատմութիւն էր։

ՏԻԿԻՆԸ.—Աւելի գէ՛շ, ուրեմն ի՞նքս՝ուն տարիէ ի վեր տունը չէ վերադարձեր։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Ցեռոյ, մի՛ մոռնար թէ աւելցուցի որ այդ նաւատին նաւաբեկութեան մը միջոցին խեղդամահ եղած էր։

ՏԻԿԻՆԸ.— Ամէ՛ն մարդ ալ կրնայ ըսել թէ նաւաբեկութեան մը միջոցին խեղդուած է, քանի որ ոչ մէկը կայ հակառակը ապացուցանող։— Ինծի նայէ՛, ինծի նայէ՛, Արշա՛կ, միտքդ հանէ՛ բոլորովին թէ՝ օրին մէկը կրնաս դիս խաբել լրագիրներու մէջ դիտմամբ գրել տալով որ ծովը ինկած ես և խեղդամահ եղած։ Ես անա՛նկ վարպետութիւններ չեմ կրնար, գիտցած ըլլա՛ս... Նոյն իսկ այս իրիկուան վարպետութեանդ չեմ հաւատար։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.— Ո՛ւրկէ հանեցիր վարպետութիւնը...

ՏԻԿԻՆԸ.— Էֆէնտին խորհրդաւոր ճիչիքով մը ներս կը մտնէ... և երբ պատճառը կը հարցնեմ... երբ կը հաճիմ պատճառը հարցնել, չրթունքը կը խածնէ՝ հասկցնելու համար թէ գործին մէջ գաղտնիք մը կայ։ Զէ՛, չէ՛, չեմ ուզեր հասկնալ, գաղտնիքդ ալ քեզի պահէ՛, ինքզինքդ ալ... մէյ մը՝ մը ալ կարգուած օրերիս տէրտէրը ըսաւ որ մէ՛կ անձ մէ՛կ մարմին պիտի ըլլանք, վա՛յ գլխուս... Ո՞վ գիտէ ի՞նչ անճոռնի բան է, որ գաղտնի կը պահես և կ'ամչնաս կոր ըսկրս...

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Բայց, սիրելի՛ս, ուրիշի մը վերաբերող գործ մըն է... Ինչպէս յայտնեմ...

ՏԻԿԻՆԸ.— Ամուսին մը կնիկէն գաղտնի բան մը ունենալու չէ՛։ Բայց էրիկ մարդիկ ասա՛նկ են։ Փողոցը կը չտասխօսեն, է՛ն չըսուելիք բաները կը զրուցին, և երբ տունէն ներս մտնեն, ձեռնոցներ հագնելու է հետ՝րին խօսելու համար։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Բա՛ կնիկ, ուրիշի մը գաղտնիքն է կ'ըսեմ կոր քեզի՛...

ՏԻԿԻՆԸ.—Նախ և առաջ ես «քա՛» չեմ, բերանդ քեզի ժողուէ՛...

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Սիրելի՛ կնիկս, ուրիշի մը գաղտնիքը չեմ կրնար յայտնել։

ՏԻԿԻՆԸ.—Մահանա՛...

ՄՆԴԻԿԵԱՆ, ալ ճեղացած.— Է՛, դիս պիտի խենդեցնե՛ս։

ՏԻԿԻՆԸ.— Խենդենալու համար մարդ սիրտ և զգացում ունենալու է։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Շա՛տ աղէկ, հետաքրքրութիւնդ գոհացնելու համար ըսեմ եղածը...

ՏԻԿԻՆԸ.—Հարկ չկա՛յ, պարապ բան է...

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Ձե՞ս ուզեր որ ըսեմ։

ՏԻԿԻՆԸ.—Ո՛վ գիտէ նորէն ի՞նչ սուտ մը պիտի հնարես խելապատակէդ։ այնչափ վարպետ ես ստախօսութեան մէջ որ...

ՄՆԴԻԿԵԱՆ. Մտիկ պիտի ընե՞ս։

ՏԻԿԻՆԸ.—Կրնաս մասպիդ ըսկսիլ...

ՄՆԴԻԿԵԱՆ, որ պիտի յայտնի ամեն բան։—Այսօր...

ՏԻԿԻՆԸ, ընդմիջելով.— Միայն գիտցած ըլլաս որ պատմածիդ ո՛չ իսկ մէկ բառին ստորակէտին կը հաւատամ։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Ուրեմն լաւագոյն է բան մը չըսել, քանի որ չպիտի հաւատաս։

ՏԻԿԻՆԸ.—Կը տեսնէ՞ք, վստահ էի որ վերջին վայրկեանին չպիտի կրնայիր սուտ մը յարմարցնել։ Ահ, ի՞նչպէս գիտեմ ձեր վարպետութիւնները...

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Բայց, խա՛չոր...,

ՏԻԿԻՆԸ.—Այո՛, այո՛, կը հասկնա՛մ, երդում պատառ պիտի ըլլաս՝ սուտդ հնարելու ժամանակ ունենալու համար։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ, յուսահատած.— Ա՛լ երկան բրիր, պիտի ձգե՞ս որ խօսիմ...

ՏԻԿԻՆԸ.— Սկսեցէ՛ք, սկսեցէ՛ք, ձեր խոնարհ սարուկը ձեզի մտիկ կ'ընէ։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ,—Լաւագոյն բարեկամներէս մէկը որ անանկանալու վրայ էր, ինծի դիմեց և ես ամբողջ օրը աշխատեցայ՝ երաշխաւորութեամբս զայն ազատելու համար իր գլխու փորձանքէն։

ՏԻԿԻՆԸ, հառաչ մը արձակելով.—Օ՜հ, աղէ՛կ որ հացագործին դրամը երէկ վճարեցի, գոնէ դեռ ամսուան մը համար ուտելիք հաց ունինք... Այս գիշերուընէ սկսեալ պիտի վարժեցնեմ զաւակիս ալ տախտակի վրայ պառկելու, որովհետեւ այդ է ապագան խեղճ տղուն, քանի որ հայրը դէմը ելլող աւազակին ձեռքը կը յանձնէ իր դրամը։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ. — Աւազա՛կ... Ի՞նչ չուտ ալ կրցար ածական մը փակցնել մարդու մը կոնակին, որուն անունը չես գիտեր դեռ։

ՏԻԿԻՆԸ, արհամարհանքով.—Դիտես որ չհասկցայ թէ ցաւագար Պ...եանն է։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Մսա՛լ։ Նախ Պ...եանը ցաւագար չէ՝։ Տաղանդաւոր առակախօս մըն է այդ տղան... Մեր մէջը Վանան Պարտիզակցիէն վերջը ա՞ն կուգայ, մեր Լա Ֆոնթէ՛ն է։

ՏԻԿԻՆԸ, բարկութեամբ.—Երբ կը մտածեմ որ սուտաքը ունեցաւ ինծի խօսելու իր ապուշութիւններէն մէկը, ջիղերս ոտք կ'ելլեն...։ «Ձեզի կը ձօնեմ, տիկի՛ն, այս յատգալիր պտուղը իմ Մուսային»... Հաւկի՛թ դուն ալ...

(Հեգնութեամբ արտասանելով).

Փիղ մը հսկայ և ահաւոր
Սերեր ազիկն իր վարպետն.
Ծնողքէն ձեռքն ինդրեց անոր
Բայց հայրն ըսաւ խելօք փիղն.
«Փիղ մ'ունենալ իրրև փեսայ,
Անշուշտ մեծ ուժ ինձ պիտի տար
Բայց ապուշներն ասոր վրայ
Պիտի խնդան ա՛լ անդադար
Եւ ապուշները մեր աշխարհում
Երկու հատ չեն այլ եթէ՝սոր բազում

ԲԱՐՈՅԱՆԱՆ

Մարդիկ, որ չեն սակայն դդում,
Ի՞նչ ցաւագար բաներ կ'ընեն,
Ապուշ, անխելք և անպատում,
Վախնալով լոկ թէ՝ ի՞նչ կ'ըսեն,»

Ասանկ բանաստեղծութիւն կ'ըլլայ, ինչպէս ոտանաւորն է աս։ Փիղ մը որ իր վարպետին աղջկան սիրահարեր է և անոր ձեռքը կ'ուզէ կնութեան. մթէ կ'ըլլայ։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Բայց գիտե՞ս, Ֆօնօ-կրաֆին հնարուելէն ի վեր ես ամէն բանի կը հաւատամ։

ՏԻԿԻՆԸ, նորեն զայրացած.— Եւ այս անօրինակ, անճոռնի, այլանդակ մարդուն համար ես որ խեղճ ընտանիքդ կը կործանես կո՞ր...։ Այդ ցաւագարը երբ առաջին անգամ հոս եկաւ իր մաշած բանդալոնովը և կանանցած բլուէնկոթովը, ես սիրտս մէջէ բա՛ն մը զգացի, նախազգացո՛ւմ, բայց դուն նախազգացումներու չես հաւատար։ Տեսէ՛ք ի՞նչպէս չիտակ ելաւ։ Կը յիշեմ որ անմիջապէս ըսի ինքնիրենս.—«Երկու ոտքը մեր սալոնը դրբաւ, ասկէ ետքը չորս ոտքով պիտի մտնէ մեր քակը։» Եւ ըսածս ելա՛ւ։ Ա՜հ, կիներու ըսածին դուք ականջ չէք կախեր, բայց մենք ամէն ինչ կը զգանք, մասնաւոր հոտառութիւն մը ունինք...

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Որսի չուներուն նըման...

ՏԻԿԻՆԸ, առանց լսելու.— Եւ այս ժամուս մեր ապագան այդ անզգամ Պ...եանին ձեռքն է։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Բայց քեզի կ'ապահովցնեմ որ Պ...եանը չէ՛։

ՏԻԿԻՆԸ.—Եթէ Պ...եանը չէ, ասոր նման ուրիշ անպատիւ մէկը ըլլալու է։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Մեղքը մի՛ մանար, որովհետեւ եթէ անունը իմանաս, կը զզվաս։

ՏԻԿԻՆԸ.—Ի՞նչ պիտի զզվամ, ատ ըսած մարդդ խաբեբայ, գող, աւազակ մարդ մը պիտի ըլլայ...

ՄՆԴԻԿԵԱՆ. որուն համբերութիւնը հատած է ա՛լ —Շա՛տ աղէկ, քանի որ ա՛մչափ հետաքրքիր ես իմանալու, քու եղբօ՛րդ համար երաշխաւոր եղայ։ Եղբայրդ մնա՛կացած պիտի ըլլար այսօր առանց իմ ստորագրութեանս։

ՏԻԿԻՆԸ, զոչալով.—Ա՜հ, իմ բարի ամուսինս, ներէ՛ ինծի։

(Դուռովայիր, վիզը կը փաթթուի Մնդիկեանին.)

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Է՛հ, քանի որ սիրտդ տեղը գնաց, ճաչե՛նք։

ՏԻԿԻՆԸ.—Ո՛չ տակաւին։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Ինչո՞ւ։

ՏԻԿԻՆԸ.—Որովհետեւ այսօր վարպետը գործ մը ունէր, մինչև Դարգիւղ զրկեցի, կերակուրը ժամը երեքին միայն պատրաստ պիտի ըլլայ։

ՄՆԴԻԿԵԱՆ.—Ժամը երեքին մի... Եւ դուն ալ գլուխս կ'ուտէիր կոր՝ եօթը վայրկեան ուշացած ըլլալուս համար։

ՏԻԿԻՆԸ.—Ժամանակը անցընել տալու համար միայն, խո՛ւչս։

ԴԱՌՆԵՐ ԽՕՍԱՔՆԵՐ

Անցածները, առտու մը.— Ս. Հարգիսին յաջորդ օրն էր կարծեմ— Մանզումէի խմբագրատունը նստած էի՝ Ցակոբ Տէր-Ցակոբեանի հետ և մեր սուրճի գաւաթներու յատակի թանձեն կը կարդայինք լուռ ու մունջ՝ ծուլութեան արժէքը գիտցող մարդոց մեղկութիւնով։

Ճանճերուն ըզգալը պիտի լսուէր օդին մէջ, բայց... ճանճ չկար։

Սո՛ւտ ըսած պիտի ըլլամ, եթէ զրուցեմ որ բարեկամս հայ համայնքին ու մանկատոյն մտաւորական վիճակին վրայ կը խոկար, մինչ ես երեկոյթի մը մէջ հանդիպուած տիկնոջի մը բուսքրուն վրայ կը խորհէի գեանաքաղչօրէն։

* * *

Ցանկարծ, երիտասարդ մը մտաւ ներս, սիկեռ գայլը փեռահով ածիլուած, սև փողկապ, բրտէնկոթ, բարտրսիս, լուսթրին կօշիկներ... Նոր փեսայ մը անկասկած։

Տէր-Ցակոբեան նորեկին ձեռքը սեղմեց։

— Շնորհաւորութիւնն՝ բս, ըսաւ քիթին տակէն, ձեւով մը՝ զոր անփոփոխ պիտի պահէր իր ցաւակցութիւնները յայտնելու համար ալ։

—Մէկ բարձի վրայ ծերանաք, աւելցուցի՝ յոռի ու անքաղաքավար սովորութիւնը ունենալով միշտ՝ ինծի հետ յարաբերութիւն չունեցող խնդիրներու խառնուելու։

Բայց Նոր-փեսան կը ճառագայթէր, և անկարող իր ներքին հուրը ներսիդին պահելու, դուրս թափեց զայն մէկէն։

— Եղբայրնե՛ր, գոչեց։ եթէ կ'ուզէք երկնային ըլլալ, կարգուեցէ՛ք։ ամուսնութենէ դուրս երկնային թիւն չկայ։ Կարգուեցէ՛ք, կարգուեցէ՛ք։

Այս չափազանց փութկոտ յայտարարութիւնը և ամուսնութեան ա՛յսչափ անմիջական հրաւէրը երիտասարդի մը կողմէ, որ դեռ նոր էր կարգուած, դառն ծիծաղ մը առթեց ինծի։

—Բարեկա՛մ, ըսի, շատ կ'ուզեսպասես կոր...

Ու սկսայ արտասանել քառեակը, զոր մանկապարտէզի տղաքը քաջ գիտեն։

Մէ՛ վաղեր պզէլսի արագ,
Իմ աղուորիկ նապաստակ,
Շատ պզտիկ ես տակաւին,
Թաթիկներդ կը յոգնին...

Տղան ապուշ ապուշ երեսս կը նայէր՝ յիմար մը կարծելով զուցէ զիս։

— Բարեկամ, աւելցուցի, վայրկեան մը կը հաճի՞ք նոտիլ։

Նոր փեսան նստեցաւ մեր խմբագրատունին կոտրած աթոռներէն մէկուն վրայ։

—Մ՚բրբ կարգուեցաք։

—Երէկ։

—Ո՞ւրկէ կուգաք կոր հիմա։

—Տունէն։

— Ուրեմն մտիկ ըրէ՛ք խօսքերուս, որովհետեւ ակամօրուս ծերունի մը ունիք դիմացդիդ։

—Հապա ո՞ւր է հերմակ մօրուքդիդ։

—Ածիլեցի, բարեկա՛մ։

* * *

Ամուսնութեան ինքնարաւէր առաքեալը կը հանդիսանաք Դուք այս առտու՝ խրատելով մեզի որ մենք ալ ձեզի պէս ընենք, երջանիկ ըլլալու համար։

Կրնաք վստահ ըլլալ որ մենք ձեզի պէս չպիտի ընենք երբէք, որովհետեւ չափազանց կը գուրգուրանք մեր երջանկութեան վրայ։

Դուք երէկ կարգուեցաք օրիորդի մը հետ, զոր սոանց ճանչնալու կը յարգեմ՝ ձեզի պէս չնորհքով երիտասարդ մը իրեն ամուսին ընտրած ըլլալուն համար սոսկ։

(Նոր-փեսան հոս խոնարհեցաւ)։

Անիկա ճերմակներ հագաւ, իսկ Դուք՝ սեւեր, այս կերպով առաջին վայրկեանէն իսկ հակասութեան մէջ գտնուելով իրարու հետ։

Օրիորդը տէրտէրին օրհնութեան պահուն, իր անդուսէ ըսկաւբինովը ձեր ոտքի մատներուն վրայ կոխեց՝ կեանքին մէջ ալ ձեր կամքին վրայ կոխելու համար յեռոյ։

Նոր-հարսի անուշ կատակներ, որոնց դառնութիւնը վերջէն պիտի զգաք, զաւա՛կս։

Անգամ մը ամուսնութիւնս յեռաձգած եմ լո՛կ անոր համար որ հարսը ի՛մ ալ ոտքիս կոչին վրայ կոխեց և ես ալ ընդդիմաբար կօշիկս անոր գլխուն իջեցուցի։

Բայց, վստահ եմ որ Դուք, ազնիւ պատանի, կօշիկիդ ձեր կնկանը գլխուն չիջեցուցիք երէկ, ընդհակառակը՝ ժպտեցաք, և շատ գէշ ըրիք, որովհետեւ ասկէ վերջ ձեզ գլխուն վրայ ալ պիտի կոխէ անիկա։

Պար, մարգանքներ, օղի, ընթրիք, և այնչափ մարդ գնաց պառկելու։ Դուք ալ «վեր՚ջապէս մենա՛ն» մնացիք այն սենեակին մէջ, որ այս հանդիսաւոր գիշերուան պատրաստութիւններովը կը սարսռար ամիսներէ ի վեր։

Վերմակը մետաքսէ էր, անկողինը՝ թռչնափետուրէ, Օրիորդը փափուկ, և յուզումը պատած էր ձեր երիտասարդ գլուխները...

...Եւ այս առտու, հիմնեան այդ երջանկարոյր սենեակն ելլելուդ, չունչերիդ հոս կ'առնէք դիտակ՝ բողոքական Պատուելի մը եռանդով՝ ամուսնութեան գեղեցկութիւնները քարոզելու համար մեզի, մինչ Տիկնոջդ յղացած՝ կը նիրհէ հրեշտակներու քունով։

—Կարգուեցէ՛ք, կարգուեցէ՛ք, երջանկութիւնը ամուսնութեան մէջ է։

Պիտի փափաքէի, բարեկա՛մ, որ այս միեւնոյն խօսքերը հինգ տարի վերջը կրկնէիք, կամ երեք տարի վերջը, տարի մը վերջը... խստապահանջ չե՛մ։

Եթէ ամուսնական կեանքը մինչև վերջը առաջին գիշերուան կամ առաջին շաբթուան պէս ըլլար, կրնաք վստահիլ որ տիեզերքին մէջ ամբողջ մէ՛կ հատիկ ամուրի մը իսկ չպիտի ըլլար և Ց. Այրիներ անգամ տուն տեղ եղած պիտի ըլլար չատոնց։

Բայց, աւա՜ղ, իրականութիւնը հեռու է այսպէս ըլլալէ։

Եւ ասոր ապացոյց՝

— Կարգուեցէք, կ'ըսէք հիմա՝ երբ երէկ կարգուեցաք դեռ։

—Մի՛ կարգուիք, կը պօռաք՝ երբ տարի մը անցնի։

Մարդ մինակը դժբաղդ է արդէն. ի՞նչպէս կ'ուզէք արդ որ երջանկութիւն առաջ գայ, երբ երկու դժբաղդներ քով քովի գան։

Մէկ մէ՛կ ալ՝ երկու կ'ընէ, բայց դժբաղդութիւն մը առաւել ուրիշ դժբաղդութիւն մը, գումար՝ կրկին դժբաղդութիւն, աւա՜ղ։

Բարեկա՛մ, մինչև այսօր կը հաւատաք որ ձեր երկուքդ իրարու համար չինուած էք և իրար կը հասկնաք։ վաղն առտու իսկ պիտի տեսնէք որ իրարու լեղու հասկնալու համար բառարանի մը կը կարօտիք, և կը մաղթեմ որ այդ բառարանը... երրորդ մը չըլլայ։

Արարիչը՝ մարդիկը մէյմէկ տեսակ կը ստեղծէ, ճի՛շդ այն մեծ դերձակներուն նման, որոնք կերպասէ մը զգեստ հանկնէն վերջը ա՛լ կերպասին մնացած մասը կը նետեն, նմանը չչինելու համա։

Կեանքի մէջ երջանկութիւն չկայ, ո՛ւր մնաց ամուսնութեան մէջ։

Ան՞ր համար է որ մենք՝ երդուընցած ամուրիներս՝ կը ջանանք մեր դժբաղդութիւնը կղզիացնել —որոշադրած երբէք չամուսնանալ։

Բարիք մը կ'ընենք մենք մարդկութեան և մանաւանդ... ինքզինքնուս։

Երջանկութեան թշնամին ձանձրոյթն է. և վա՛յ այն վայրկեանին ուր պիտի ձանձրանաք իրարմէ։

Եւ մինթէ կարելի է ձանձրոյթը վերցընել։

Այն վայրկեանին, ուր պիտի հասկընաք որ Տիկնոջդ ձե՛ր էր, ձեզի կը սիրէ, ձենէ չպիտի բաժնուի՝ բնաւ, պիտի... ձանձրանաք, ուրկէ՝ դժբաղդութիւն։

Իսկ, եթէ հակառակ պարագային հանդիպիք և ձեր կնոջը սերէն կասկածիք պահ մը, այն ատեն՝ առանց ձանձրանալու՝ չեկէ՛ չիտակ դժբաղդ պիտի ըլլաք։

Նկատի առէ՛ք, բարեկա՛մ, որ ամուսնութեան միւս անպատեհութիւններուն վրայ խոսած չունիմ, խորհելով որ արդէն իմացած պէտք է ըլլաք։

Ալֆոնս Տօտէի Սաֆոյին մէջ կեանքի իմաստասէրի տիպար մը կայ, որ ուխտած է երբէք չարունակական յարաբերութիւն մը չունենալ ոնէ կնոջ հետ, որովհետեւ կը հաւատայ թէ՝ կիները մարդը դժբաղդ կ'ընեն։

Օ՛ր մը միայն և հետեւեալ առտուն՝ «Երթա՛ս բարով»։— այս է իր բնաբանը։

Pas de lendemains ! — կը յանկերգէ պատգամախօսի մը պէս։

Այս կերպով լուծած է անիկա կեանքի երջանկութեան գաղտնիքը։

Բայց, օրին մէկը, այս կեանքի յոռետես իմաստասէրն ալ, կը հանդիպի կնոջ մը, որուն ՝ի կրնար չոր «Երթաս բարո՛վ»ը ըսել հետեւեալ առտուն... և իր կարգին՝ դժբաղդ կ'ըլլայ միւս բոլոր ընկերներուն պէս, մարդկութե՛ն պէս։

Ահա՛, բարեկամ, դառն՝ այլ անկեղծ խօսքերը մարդու մը, որուն ըսիք ներս մտած ատենդիդ.

— «Կարգուեցէ՛ք, եթէ կ'ուզէք երջանիկ ըլլալ»։

×

Նոր-փեսան յուսահատած էր։

Վերոյիշեալ սրտառուչ դամբանականին վրայ՝ տղուն լալը միայն պակաս էր մնացած։

—Հիմա ի՞նչ ընեմ, հարցուց յուսահատուր։

—Ոչի՞նչ, պատասխանեցի, մէ՛յ մը ծովը ինկած էք ալ, նայեցէ՛ք որ կարենաք մինչեւ վերջը լողալ՝ առանց խղդուելու։ Եթէ լողալու վարժ չէք, զոյգ մը դգում դրէ՛ք ձեր թեւերուն տակը։

ՊՈՆԱԿՊԱՏԵՐԸ

Եկեղեցիներուն պնակներուն վրայ պիտի գրեմ։

Խելապատակիս մէջ անկէ առջի այժմէական նիւթ չեմ կրնար կոր գտնել սա միջոցին։

Անցած չաբթու եկեղեցւոյ պնակներուն հանդիսաւոր ոտնն էր։

Աշխարհիս բոլոր պնակները և ափսէները մեր եկեղեցիները փոխադրուած էին կարծէք։

Բարեպաշտ աւելի պնակ կար և մոմէ աւելի ափսէ։

Ոչի՞նչ պիտի ըսեմ պնակներու և ափսէներու դէմ, զորս շատ տրամաբանական կը գտնեմ՝ տէրտէրներու և վարդապետներու քսակը լեցնելու համար։

Ի՞նչ պիտի ընէին —Աստուած մի՛ բռաց՝— մեր եկեղեցականները, եթէ պնակները չըլլային։

Խերեր՛ին պիտի անիծուէր, խաչո՛ր։ (Ներոզութի՛ւն բացատրութեանս իրապաշտ ձեւին համար, բայց ուրիշովը կանգնումին արձանին Էմիլիոսի Զոլայի, կը զգամ ըլլալու փափաքը իրապաշտ։)

Կիները սաեղծուած են էրկի մարդոց համար, ծաղիկները՝ մեղուներու համար, ներկերը՝ նեայի աղջիկներու համար, զօղմեքիքը՝ պեխերու համար, և պնակները... տէրտէրներու քսակին համար։

Թո՛ղ պնակները հանգիստնուն նային, այլ չունիմ իրենց, ո՛չ ալ իրենց ... բովանդակութեան։

Բայց, ի՞նչ որ չեմ հանդուրժեր, ի՞նչ որ ջիղերուս կը դպչի, ի՞նչ որ անտանելի կը դանեմ... հիմա պիտի ըսեմ։

×

Ժամու դռնէն ներս պիտի մտնեմ՝ աղօթելու համար, չնորհքով բարեպաշտի մը նման, առանց տէրտէր կամ վարդապետ ըլլալու միտք մը ունենալու։

Բանկային մէջ քանի մը պնակներ դրուած կան, որոնց առջին նստած են ժամուն թաղականները, հանդիսաւոր կերպով հագուած. սեւ բրտէնկոթ՝ յաճախ փեսայութեան կնիքը կրող, ոսկի շղթայ, մաքուր օձիք որ տակաւ փիւրիւզկնմիտ է եղած։ Ասոնք չրջապատուած են, քանի մը վարժապետներէ, որոնք յարգալիր հեռաւորութեամբ մը կը նստին։

Պնակը փարա ձգելու միտք չունիմ, կամ եկեղեցիս ու եկեղեցականները կարօտ չեմ տեսներ իմ լուսային... Բայց ո՛չ մէկու գիտնալիք բանն է ասիկա։

Ու կը ջանամ փոխով անցնիլ բանկային առջեւէն, քիչ մը նեղացած։

Բայց ծանօթ մարդիկ են բանկային մէջինները։

Հաղիւ քայլ մը կ'առնեմ դռնէն ներս և ահա՝ թրք-թրքները կը սկսին։

—Թը՛ք թը՛ք թը՛ք...

—Անտես մի՛ առնէք...

—Աղքատաց պնակը անտես մի առնէք...

—Դպրաց դասու պնակն է...

Բայց ես կը ջանամ անցնիլ և քայլ մըն ալ կ'առնեմ։

—Թը՛ք թը՛ք թը՛ք։ կը պօռան ետեւէս։

—Պ. Թօլայեա՛ն, կ'ըսէ մէկը՝ անուանովս զիս կանչելով, սասդին նայեցէ՛ք...

Զլսելու կը զարնեմ և կը ջանամ անցնիլ։ Անկարելի՛։

—Պ. Թօլայեա՛ն, կը կրկնեն բանկային մէջինները որոնք կա՛մ միտքերնին դրած են հաստատապէս փարա փրցնել գրպանէս՝ կարծես այս մասին գրաւի եղած ըլլալով մէկու մը հետ, և կամ, է՛ն չիտակը, իշխանութիւնին կ'ուզեն ապացուցանել, պնակը լեցնելով։

Կապարմիր կորած իմ ամօթէս և մահուան քրտինքներու մէջ կը լողամ։

—Անանկ անցնիլ չըլլար, ասդին նայեցէ՛ք... կ'ըսէ մէկը։

—Պ. Թօլայեա՛ն, ինչ կը վայլէ...

—Պ. Թօլայեա՛ն, չէն մնաք պայծառ մնաք...

—Պ. Թօլայեա՛ն, ծաղիկ մը առէ՛ք։

Փախչիլը անկարելի է, և հակառակ կատարեալ անտեսութեանս, կը պարտաւորուիմ լումա ձգել, որով խիղճերին կը հանդարտի մարդոցը և յաջողածի գոհունակ ժպիտ մը կը թռոի իրենց չրթունքին վրայ։

Երևակայեցէ՛ք վիճակս, եթէ փարա չունենամ...

Բնականաբար խաղքուխայտառակ պիտի ըլլամ, հազար անգամ զղջալով աղօթելու համար եկեղեցի գալուս։

×

Զօռով փարա փրցնելու սովորութիւնը կը չարունակէ եկեղեցիին ներս։

Թաղականները պնակները ցրուած տեսնելուն թաղին չիք երիտասարդներուն, որոնք փափաքող են գոնէ պընակ պտըտցնելով երեսալ թաղին աղրիկներուն, սա տեսակ քարոզ մը կը խօսին.

—Ձեզի տեսնեմ, տղա՛քս, չա՛տ փարա ժողվեցէ՛ք...

Ու ճամբայ կ'ելլեն երիտասարդները, անպատճառ մտքերնին դրած՝ ինքզինքին փայլեցնել, մրցումի ելլելով մէջերնին թէ՝ նայի՛նք ո՞վ աւելի փարա պիտի ժողվէ։

Ասիկա չատ աղէկ կուգայ տէրտէրներու հաշիւին, կը հասկնամ, բայց ե՞ս, դո՞ւք, անիկա՞...

Առջինդ կուգան կը տնկուին.

—Պ. Կիրակո՛ս, մանրուք չունիմ, կ'ըսէք։

—Ես պօղ չեմ երթար, կը պատասխանեն։

—Կ'աղաչե՛մ, Պ. Կիրակո՛ս, կ'աղերսէք։

—Մենք մէ՛ճիտ ալ կ'աբրենք։

—Խնդրեմ, Պ. Կիրակո՛ս, ինծի անցի՛ր...

—Ոսկի ալ կ'աբեմ...

—Պ. Կիրակո՛ս... կը պաղատիք։

—Հիշգնոց ոսկի ալ կ'աբենք, կ'ըսեն միշտ անգթօրէն։

Ճաթելու աստիճանին կը հասնիք մինչ մարդիկը ձեր երեսը կը նային պիշ պիշ։

—Զունի՛մ, ըսինք ա՛... կը պատասխանեն։

Զուտ ոսկի՝ ամբարուելու համար։ Ա՛յն ատեն միայն կը պրծիք անոնց ձեռքէն։

Չեմ ուզեր մոռնալ այն յոյն ջրանկիրները, որոնք օրենքով ջուրով կը պարտին և անգամ մը որ քանի մը կաթիլ ջուր սրսկեն վրանիդ, առնիքուրի վիճակ մը կը ստանան ձեզի հանդէպ։

Եթէ փարա չտաք, կրնան գլխուդդ բան մը իջեցնել։

×

Ո՛րչափ ալ վսեմ ըլլայ՝ պնակ կամ գանձանակ պտտցնողներուն դրածը, չեմ կարծեր որ Ցիսուս անանկ բան մը պատուիրած ըլլայ երբէք։

Եղբայրնե՛ր, ձգեցէ՛ք որ մենք մեր սիրտէն բղխածը տաք ձեզի։

Բռնի ողորմութիւն չըլլա՛ր, ո՛չ հոս, ո՛չ ալ Մանչուրիա։

Եթէ մտադիր էք աս ու ան ամբոխելով գրամ ժողուել, ասիկա այքբաստութիւն չէ, այլ... այքգողութիւն։

Բարեպաշտութիւնը կը սպանէք կոր դուք, պարոնե՛ր։

Ահա՛ ես որոշած եմ ասկէ վերջը ոնէ եւ հանդիսաւոր օր ո՛չ ժամ երթալ, ո՛չ ալ գերեզմանատուն, կրոնպատուելու նման ոգրոմութիւն չընելու համար։

Այս կերպով մահացու մեղքի մէջ պիտի մնամ։

Եւ ո՞վ պիտի ըլլայ պատճառը։

Նոյն իսկ դո՛ւք, ո՞վ Պր. գանձանակիրներ։

Եւ եթէ ես մահուրէս վերջ դժոխք երթամ, Աստուած ինէ հաշիւ չպիտի պահանջէ, այլ... ձեզէ։

ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՕԼԱՅԵԱՆ

ՏԷՐ ՍԻ ՏՆՈՐԷՆ
ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ